

კაჟა ეტზისელო

კოლხური
ფსალმუნები

100-ტომეული

გამომცემლობა „ანკვარსალი“
თბილისი 2020

საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და
საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხური ფსალმუნები

თხზულებათა კრებული
100 ტომად

2020

საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და
საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხ ური ფსალმუნები

ტომი 18

2020

მთ. რედაქტორი

ლელა მირცხულავა

ფილოლოგიის მეცნიერებათა
დოქტორი, პროფესორი,
აფხაზეთის მეცნიერებათა
აკადემიის აკადემიკოსი

© ვაჟა ეგრისელი, 2020

გამომცემლობა „**უნივერსალი**“, 2020

თბილისი, 0186, ა. ჰოლიბაოვსკაინის №4, ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversali@gmail.com

ISBN 978-9941-26-572-3 (ყველა ტომისთვის)

ISBN 978-9941-26-825-0 (18 ტომი)

* * *

ვაჟა ებრისელი დაიბადა ხობის რაიონის სოფელ ხორბაში. ბანათლებით იურისტი და ინჟინერია. 1983 წელს დაამთავრა მოსკოვის მაქსიმ გორკის სახელობის მსოფლიო ლიტერატურის ინსტიტუტი. ორმოცამდე წიგნის ავტორია. თარგმნილი და ცალკე წიგნებად აქვს გამოცემული საზღვარგარეთის ქვეყნების ორმოცდაათამდე ახალგაზრდა პოეტის ღმერთის მცირე ანთოლოგია – „ოქროს მტვერანი“, აღმსანდრა სმირნოვა-კოზლოვას მონობრაფია – „ბრიუსოველი – ალიო მაშაშვილი“, ფილოზოფ ტიუტჩევის ღმერთი და სხვა.

1993 წელს გამოვიდა პოეტის ათასგვერდიანი, ორი ათასამდე ღმერთის მომცველი ერთტომეული – „იმჟნ ნათელი“ ხოლო 2002 წელს საქართველოს რესპუბლიკის გამომცემლობა „მოლოდინმა“ გამოსცა ვაჟა ებრისელის „კოლხური უსალმუნაბი“-ს ხუთტომეულის ათასზე მეტ გვერდიანი პირველი ტომი, რომელშიც ორიათასზე მეტი პოეტური ძეგლია იყო დაბეჭდილი. 2006, 2007, 2008 წლებში გამოვიდა პოეტის მეორე, მესამე, მეოთხე ათას-ათას გვერდიანი ტომეულები, ხოლო 2011 წელს დაიბეჭდა პოეტის მესამე, 1575 გვერდიანი ტომი, რომელშიც 2500-ზე მეტი ღმერთი დასტამებული.

ვაჟა ებრისელის შემოქმედებაზე ორმოცამდე მონობრაფიაა დაწერილი და ცალკე წიგნებად გამოცემული.

ვაჟა ებრისელი საქართველოს და მსოფლიოს რამდენიმე მცნობრებათა აკადემიის ნამდვილი წევრია... 2016 წლიდან საქართველოს მწერალთა, მცნობრთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმარ-საქართველო“-მ და საქართველოს ეროვნულმა აკადემიამ დაიწესა ქართული პოეზიის რაინდის, საქართველოს მწერალთა კავშირის, ვაჟა-ფშაველასა და ბალაქტიონ ტაბიძის პრემიების დაწესების, ღირსების ორდენის კავალერის, ქართული კულტურის დანაწინის მედლისა და „დიოსკურია 2005“-ის, მწვინდობის ოქროს პარსკვლავისა და მწვინდობის დროშის ორდენის მფლობელის, სახალხო პოეტის, საქართველოს მწერალთა მცნობრთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმარ-საქართველო“-ს პრემიანდის, საქართველოს ეროვნული და ვაზისის საერო-სამცნობრთ აკადემიის ვიცე-პრემიანდის,

ავსჯანმართის მმართველობა აკადემიის პრეზიდი-აკადემიკოსის, საქართველოს განათლებისა და საქართველოს ეროვნულ და სოციალურ ურთიერთობათა“ „კარპის“, „აიას“ აკადემიების ნამდვილი წევრის, ჩარბლის, ზუბიდიის, სობის, იყალთოს საპატიო მოქალაქის, ათას-ათას ხუთასზე მეტგვერდიანი ტომეულების „კოლხური უსალგუნების“ (ოცდაათიათასზე მეტი ლექსი) ავტორის – ვაჟა ებრისელის ახალი, რჩეული „კოლხური უსალგუნების“ ოცდაათტომეულის გამოცემა. გამომცემლობა „უნივერსალმა“ გამოსცა პრეზიდის ხუთასზე მეტგვერდიანი, უმაღლეს კოლიბრაფიულ დონეზე შესრულებული ტომეტი. 2019 წლის მიწურულს გამოვიდა „კოლხური უსალგუნები“-ს 100-ტომეულის პირველი ათი ტომი. დანარჩენმა 90 ტომმა (უკლებლივ) მისი სინათლე იხილა 2020 წელს. გამგადაბულია დასაბეჭდალ ვაჟა ებრისელის კლასიკური პოეზიის ანტიკომედი, აბრეთვე, პრეზიდისაღმი მიძღვნილი ქართველი და უცხოელი პოეტების, მმართველისა და საჯოგადო მოღვაწეების (ათასამდე ავტორი) წიგნების (მონოგრაფიების), სტატიების, წერილებისა და ლექსების ოცტომეული და სხვ.

2020 წლის 16 ოქტომბერს გაიმართა ფაზისის (კოლხეთის) საერთო-სამმართველო აკადემიის საერთო კრება, რომელმაც პრეზიდენტის ვაკანტურ ადგილზე ღია კენჭისყრით ერთხმად აირჩია ამავე აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი, ცნობილი პოეტი, ქართული პოეზიის რაინდი, ქართული კულტურის დეკანი, „კოლხური უსალგუნების“ 100-ტომეულის ავტორი, იურიდიულ მმართველობა საპატიო დოქტორი, პროფესორი ვაჟა ებრისელი.

ბაზ. „საქართველოს რესპუბლიკა“,
2020 წლის 22 ოქტომბერი

ჰყავს მეუღლე – ბილდა სუხიშვილი (მწერალი) და ორი ვაჟიშვილი ზურაბი და დანი (ორივე იურისტი) და სამი შვილიშვილი – ვაჟა, ნატა და ლილი. იგი – მძვინვარე შვილია (შვილი ძმა და ორი და).

კოეტის ასტრომეული „კონსიუმი კოეზია“

ვაჟა ებრისელის შესახებ დიდი ხნის წინაც ვწერდი: „რუსეთში აკაკის და ბალაქტიონს, დემეტრი არ მიუყვანს რომ ვეზა-დარო. ბავხარ ზღვის დღვას და ნაზ სიონას, რომ ახანჯარებს წუმად სამყაროს...“

ამჟამად, როცა კოეტის ზღაპრული კონსიუმი „უსაღმუნები“ ჯერ არნახული, ჯერ არ ბაბუნელი, ხუთასზე, ათასზე, ათას ხუთასზე მიტვინიანი „ბაჯალო“, ოქროს ყვავი ჩანგული, ოცდაათოქმეული წავიკითხე, ჩემი ძველი ახრ რადიკალურად უარყვავი და... დღეს ქვეყნის ბასაბუნად ხმამაღლა ვაცხადებ: ვაჟა ებრისელი არც რუსთაველს, არც აკაკის, არც ბალაქტიონს და... არც მსოფლიოს, არც ძველსა და არც თანამედროვე კოეტს არა ჰბავს...

ის პრისტორიული კოლხეთის „ქუტაია“, არმის ჭალაში მგბარი მუხაა, რომელზეც ოქროს საწმისი ეკიდა (რომელიც ბერძენმა კი არა, კელაზგმა იაზონმა მიღესთან ერთად რომ ბაიტაცა).

დიახ, კოლხეთის მითიური ხელწვივის, აიეტის ხელით დარგული, ის ურჩხულ მოღარაჟი მუხაა, რომლის ცადავვიდ ტოტეზე, კოეტმა ოქროს საწმისის „ბონის“ მავიერ თავისი „კოლხური უსაღმუნების“ იბაგვიუვლომელი ასტრომეული დაკიდა და ბაანოცხლა, მიძინებული, დავიწყების ნაცარმომილი, არა მარტო კოლხეთის, არამედ იმდროინდელი სამყაროს ოცდაათოქმეუტზე მიტ საუკუნოვანი მითებით, ლეგენდებითა და საოცრებებით დახუნდაული ისტორია, რაც კოემერსიდან მოყოლებული (ძვ. წ. აღ. VIII საუკუნე) არც ერთი ქვეყნის, არც ერთ კალმოსანს არ ბაუკითვია.

100-ტომეული... ქვეყნის ბაჩენის დიდან, XXI საუკუნის რიქრაქამდე, ასეთი (5-6 სტრიქონიანი) ვილოსოფიური, რელიგიური, მითოური, ყოვლისმომცველი კოეზია, ჯერ-ჯერობით არავის შეუქმნია დღემდე...

კონსიუმი კი...

დაბოლოს:

„აიეტის ზღაპრულ კოლხეთს, მტრობისა და სიძულვილის გველუქავი მისწოლია... მათ იცინან იმ ოქმება დღემდევის ისტორია“.

ბულნაზ ხარაიჭვილი

კოეტი, ბალაქტიონ ტაბიკის პრემიის ლაურეატი, ჯუმბერ ლეჟავას სახელობის მეცნიერებათა საერთაშორისო აკადემიის პრეზიდენტი

„ბულცოვად შხხვდი ყოველ ძეხას, ყოველ კახეხას.“

ა. პუშკინი

წინასიტყვაობის მამბიერ

(გაგრძელება)

„ვაჟა ეგრისელის ლექსებში მცენარე, მთა, მდინარე და ზღვაც ქართულია, ეს კოლხი პოსეიდონი, ზღვას ქართულად ატირებს საქართველოს ბედუკუდმართ დღეებზე“. (ნათელა გოხელაშვილი, მწერალი)

ვაჟა ეგრისელის ყველა ლექსს ღრმა პატრიოტული უღერადობა, სითბო, ღირიკული სინატიფე და სიფაქიზე, ჭეშმარიტი პოეზიის მადლი და ღაზათი ახლავს. პოეტის თვალსაწიერი ვრცელი და ღრმაა, ყოველ ნაწარმოებს ეტყობა, საფუძელიანი ფიქრისა და გონივრული განსჯის უნარი. თითქმის ყველა ლექსი თავისი სტრუქტურით ახალია და თავისებური. არსებითად განსხვავდება ყველა სხვა თანამოკალმის ლექსისაგან. ზღვისადმი მიძღვნილი ლექსებით პოეტი იშვიათი მეტაფორული აზროვნების ნიმუშებით გვანცვიფრებს და ჩვენც ძალუძად ვგრძნობთ თუ რა შორს სჭრის პოეტის თვალი, რა

საოცარ ფერებში აღიქვამს ზღვის სამყაროს. მის მრავალნაირ მოვლენებს. ესწრაფვის უხილავის ხილვას, განუცდელის განცდას:

„ქარის აკვანში ზღვა ისევ წვეს
დედიშობილა,
და აი, ახლა, დილაადრიან –
ღამენათევი ცისფერ ჩაღანით, –
მარტოდ რომ მიდის, – ზღვის ბილიკზე,
ჩემი ლანდია,
ზღვისებრ დიდგულა
და ქედმაღალი“.

პოეტის სული ზღვის საუფლოა. ზღვა სიღამა-ზისა და სიღიადის უშრეტი წყაროა, რამეთუ: „ზღვაში თვალს ახელს სასწაული და ფანტაზია“. რომ ზღვა აურაცხელი ზმანების, ხილვის, ასოციაციის, განცდის, სიკეთისა და ერთგულების სამეფოა. ზღვა დაუშრეტელია, ეფერება ქვებს და ლოდებს, კენჭებს და ქვიშას. ინახავს ჩვენს წარსულ ისტორიას, მითსა და ლეგენდას. მრავალი ლექსი გვაოცებს სახეთა მოულოდნელობით, ოსტატურად მიგნებული კონტრასტებით. აი თუნდაც:

„ზღვიდან თვალს მიკრავს ერთი მნათობი,
მე რომ სიცოცხლის

ბედად დავსახე.
კვლავ შევცდინებ –
ჩემი ქართლის
ცას მოოქროვილს:
თვალ-მარგალიტით აღსავსეა ღამის
სასახლე
და... ადევს მთვარის დიდი ბოქლომი“.

ამ ლექსში ერთი ხატი უმაღლეს მეორეს უთმობს ადგილს და ჩვენ გვაოცებს პოეტის ამოუწურავი ფანტაზიის სიმრავლე და სითამამე. აქ საოცარი მეტაფორული სურათია, სიცოცხლის ბედად დასახული თვალჭიატა მნათობი, მოოქროვილი ცა, თვალ-მარგალიტით აღსავსე ღამის დიდი სასახლე მთვარის ბოქლომით გადარაზული – გვიხმობს შეცნობისაკენ, გვიხილავს და გვიზიდავს და ჩვენს გვიჩნდება სურვილი, უინი თვალ-მარგალიტით სავსე სასახლეში შეჭრისა...

პოეტის ფანტაზია გაცილებით შორს მიდის, რა კოლოსალური ძალაა, რა სასწაული ხილვა:

„ქუხილის ხმაზე, შუადამისას
დიდმა ტალღებმა –
ბანჯგვლიანმა მურა დათვებმა,
ქარიშხლის ველი გადიუნძულეს,
ახლა ზღვას სძინავს...

და უწყვია მკერდზე თათები
და თავსასთუმლად უდევს კუნძული“.

აქაა ზღვის იღუმალება, პოეტის თანაგრძნობაც, ზღვის ძილში ჩაზიარების დიდსულოვანი გახმინება და საოცარი ძალით არის გამოსახული ზღვის ძილი, „ბანჯგვლიანი მურა დათვების“ მიერ ქარიშხლის ველის გადალახვა. მძინარე ზღვა კი მკერდზე თათებ-დაწყობილი კუნძულზე დამკვიდრებულა და უცნაურ ემოციურ განცდებს აღძრავს ჩვენში...

ვაჟა ეგრისელი ცხადად გრძნობს პოეტურ ძალ-მოსილებას და რწმუნდება თავის უნიკალურ შესაძ-ლებლობებში: პოეტი იწყებს უსამანო სივრცის შეგ-რძნებას, ზღვის სამყაროში წვდომას, საკუთარი პოე-ტური მისიის გააზრებასაც და კოსმიურ მდინარეა-ში აღამიანის ფიქრისა და აზრის, განწყობილების დანახვასაც:

„ზღვას როგორც აკვანს,
დასცქეროდნენ მეზღვაურები
და აღვიძებდნენ „ავე მარიას“,
ხოლო ცის დახრილ ლაქვარდოვან
ტოტზე ბოლავდნენ
და შელამებას მხიარულად სტვენდნენ შაშვები.
მზე ზღვის კიდეზე ირწეოდა
როგორც ხომალდი

და დროს – კაპიტანს –
სთხოვდა ნებას ღუზის ჩაშვების“.

პოეტის მხატვრული სახეების ეს ცხოველმყოფელობა იქიდან მომდინარეობს, რომ ისინი შექმნილი არიან ცოცხალი და უსულო საგნების, ცნებების, იდეების, ასოციაციების მისწრაფებების ლოგიკური კავშირით.

„...ვაჟა ეგრისელის პოეზია, ისევე როგორც ყოველი დიდი პოეზია, უკიდურესად სუბიექტურია. მისი არეალი, სახისმეტყველება, მეტაფორული სმენა, ინტუიტიური და ასოციაციური სამყარო ძნელი ასახსნელია“. (ვახტანგ დავითაია, აკადემიკოსი.)

შემოქმედს ძალა შესწევს არსებობის სიბრძნეც ამოიცნოს და სიმამაცეც ყოფნის არარაობას გამოძღვლად გაუსწროს თვალი.

უნებურად მახსენდება ინდური მოძღვრება, რომლის მიხედვითაც ზვირთებივით დაუდგრომელია თვით სამყარო და ეს ზვირთები, ტალღები, გრიგალები, აქტიურობაა, აზროვნებაა. სწრაფვა სიწმინდისაკენ, რომელსაც თავად ღმერთი განაპირობებს.

ვაჟა ეგრისელის პოეტური ხმა გამოირჩევა სიახლითა და ორიგინალობით. მშვენიერება პოეტის სისხლი და ხორცია. მშვენიერების არსიდან გამოჰყავს მას აკვიატებული აზრი. პოეზიის წმინდა თიხიდან ძერწავს თემებს, მიზნებს, განწყობილებებს. რასაც

განიცდის, რასაც ფიქრობს, მასზე წერს თავის ღექსებში. განცდილ-გადატანილის არე მრავალფეროვანია. მისი პოეზიის ერთი ნაწილი შეიცავს იმას, რამაც წამიერად გაუცისკროვნა პოეტს სული ღვთაებრივი კაშკაშა ცხოველი სინათლით. ის, რაც ასე ვთქვათ ზევიდან დაჰყურებს ხანიადაგო „მე“-ს, რაც ოლითგანვე შეადგენს ლირიკოსის ძირითად საგანს.

„შენსკენ მარადუამს
მოვილტვი,
მარადის შენი უღირსი –
მსურს შენმა გზებმა
დამღალოს,
ოკეანეზე უღრმესო,
ყველა მწვერვალზე –
მაღალო“.

„პოეტის კეთილი ნებაა გამოსატული აქ. ამ სიყვარულის, ამ თავგანწირვისა და მამულისადმი უსაზღვრო ერთგულების გარეშე ცხოვრება წინ ვერ წავა, უძიმოსოდ კეთილი ვერ გაიმარჯვებს... უძიმოსოდ სიცოცხლე ვერ იხეიმებს.

ვაჟა ეგრისელის რწმენით ცალკეული აზრისა და განწყობის გამოსახატავად სამყაროში არსებობს მხოლოდ ერთი შესატყვისი ფორმა. შემოქმედებითი პროცესი სწორედ ამ ერთადერთი ფორმის ძიებას

წარმოადგენს. ფორმისა და შინაარსის შერწყმის სა-
უცხოო მაგალითია:

„ზღვისკარად კანკალებს სიცივე,
ემტვრევა ყინულის ნეკნები,
და მთვარე უღედო კვიცივით
ღრუბლებს სძოვს...
ღამეა თებერვლის...
ზღვის ფსკერზე ურიცხვი ვარსკვლავი
ინთება –
ქარიშხლის შებერვით“.

აქ ჩემი ფანტაზიის სცენაზე თვალნათლივ ვხე-
დავ ძირითადად, გაუცნობიერებელ, ინსტიქტურ, გუ-
ლის სიღრმიდან ამოსულ სიხარულს ბუნების დღე-
სასწაულით გამოწვეულს, რომ „ზღვის ფსკერზე
ურიცხვი ვარსკვლავი ინთება“ და ეს ანთებული
ვარსკვლავებიც მარადისობის სიმბოლოა.

„ვაჟა ეგრისელის ზღვისადმი მიძღვნილ ლექსებ-
ში დახატულ სურათებს თუ გონებაში შევავერთებთ,
– ბრძანებს აკადემიკოსი კოტე მელაშვილი, – თვალ-
წარმტაცი ტილო გადაიშლება, – თითქოს ბოტინე-
ლის „ვენერას დაბადებას“ უყურებდე, მისი წინსკნე-
ლის, უკანასკნელისა და გარესკნელის მომხიბლავი
ხედებით“.

დიახ, ვკითხულობთ და საოცარ ასოციაციებს გვევლის კოლხეთის ისტორიის თვალწარმტაცი ფურცლები: აქ ქართული მეზნებარებაა, აქ მზევც არის თვალისმომჭრელი შუქით რომ ანათებს, აქ ოქროს საწმისის ელვარებაც გამოერთის და მაინც აქაა ახლანდელი თავისუფალი საქართველოს სიდიადე. აქ არის თბილისის ქუჩები და პროსპექტები. აქ არის მთელი საქართველო. მე აქ უძველეს კოლხეთს ვხედავ. აქაა ჩვენი ხალხის ახლანდელი საყოველთაო სახალხო ბრძოლა უკეთესი მერმისისათვის.

პოეტი ვაჟა ეგრისელი დროსაც იმორჩილებს და სხვადასხვა ეპოქებიდან ამოატივტივებს ხოლმე ფარულ მხატვრულ საუნჯეებს, რომლებსაც სივრცეებს გადააღახვინებს და თავს ერთად უყრის. იგი როგორც პიროვნება უანგარო და სუფთაა, კრიალა აზრებით, სიმართლითა და ჰარმონიით აღვსილი. მისი გონება სამშობლოზე ფიქრთა დაუცლელი საღარო გახლავთ. მისი პოეზია იმდენად მაღალი პროფესიონალიზმით გამოირჩევა, რომ კიდევ ერთხელ იჯერებ: გენია თვითონ სკოლაა. ვაჟა ეგრისელი ერთ ლექსში ამბობს:

„ცისკრის ნათელთან –

ღამეები ჩამომეცრიცა,

ღღეებიც ფიქრის კარში გადიან...

მე კი მამულის დაჭრილ გულთან

მივდივარ ახლო
და მერამდენე წელიწადია,
ჩემი სამშობლოს განრისხებულ
წარსულში ვსახლობ”.

ამ ლექსით ვაჟა ეგრისელი ჩვენი საქართველოს გმირული წარსულის ჭეშმარიტ ჭირისუფლად გვევლინება. პოეტი გულმოდგინედ სწავლობს თავისი ქვეყნის ტანჯულ ისტორიას, რათა თანამემამულეებს გაუცოცხლოს დიდი წარსულის ბნელიც, სხივნათელი ეპიზოდებიც.

„...პრეისტორიული განცდებითაა სავსე ვაჟა ეგრისელის შემოქმედება“. (*ბიძინა ნანობაშვილი*, პროფესორი.)

რა მართებულად მიუთითებდა ერის მებაირახტრე დიდი ილია ჭავჭავაძე, როცა ამბობდა: „ოდონდ ხელოვნება არ გადაჰცდეს თავის საკუთარ კანონებსა და მეცნიერება ჭეშმარიტებასა და დაე, არც ერთი და მეორე ნუ მოერიდება იმის გამოაშკარავებას, განკიცხვას, რაც ჩვენში საკიცხავია და ცუდი. დაე, ორივემ იაროს ცხოვრების მდინარეში, მონახოს მარგალიტები და თუ იმათ ამოკრებაში ლაფი და ჭუჭყი თან ამოჰყვება, რა ვუყოთ, ლაფი ჩამოვირეცხოთ, ჭუჭყი მოვიშორთ, რომ მხოლოდ მარგალიტები დაგვრჩეს ჩვენი ცხოვრების სასახელოდ“.

ვაჟა ეგრისელი წარსულის დიდებული მეხოტბეა. თითოეულ ლექსში დიდოსტატურადაა დახატული ლირიკული გმირის ტანჯვა-ვარამთან ერთად ჩაგვირისტებული ტკბილსაამური განცდები, გრძნობები, ფიქრები განპირობებულია საქართველოს აღმასვლით.

ცნობილი პოეტი შოთა ნიშნიანიძე აღნიშნავდა: „ვაჟა ეგრისელი ჭეშმარიტად კოლხია თავისი ბუნებით. ზრდილი, მოსიყვარულე, ვაჟკაცური, გულუხვი... მისი ლექსები ჩვეულებრივ მინიატურულია, მაგრამ ტევადი, იქ ვერ აღმოაჩენთ მხატვრულ სიცარიელეს, მისი ხილვები მეტაფორის პრიზმაშია გამოტარებული და მხატვრული ორნამენტივით აღიქმება. მეტაფორა საგნისა და მოვლენის არსში გვახედებს და მათი ისტორია ბიოგრაფიულ ჯაჭვსაც წარმოგვისახავს. ასეთი სტრიქონები ყოველთვის დასამახსოვრებელია და ესთეტიკური სიამოვნების მომნიჭებელი. (შოთა ნიშნიანიძე, პოეტი.)

ლექსი „კოლხეთში“ ჭეშმარიტი მამულიშვილის გულწრფელი აღსარებაა. აქ ავტორის გულწრფელობაცაა და სამართლიანობაც, რომ ის მართლაც შორეული ლეგენდებიდან მოსული კოლხია, რომლის ლექსებში ჩაბუდებულია მოულოდნელი ტრაგიზმით გაჟღენთილი, სულისშემძვრელი, მაგრამ ძლიერი ოპტიმიზმით, ხვალინდელი დღის დიდი რწმენით გასხი-

ვოსნებული განცდები, რომლის იქით ადამიანს,
თითქოს სათქმელი აღარ რჩება!

„ლეგენდის ტოტზე ჰკიდია მზე –
ოქროს საწმისი,
არ ჩანს აიეტ...
მე მედეას დალატს არ ვეძებ,
რადგან ზღვისკარად
ისევ მიდგას
იმედის ქოხი.
წარსულს ვაძოვებ ჩემს დამეებს, –
ოქროსფერ ვერძებს,
მე – შორეული ლეგენდიდან
მოსული კოლხი“.

ვაჟა ეგრისელმა გაითავისა გენიალური ქართული ფოლკლორი თავისი ღრმა ფილოსოფიით, სიბრძნით, ნებისყოფით, დაუმორჩილებლობის გრძნობითა და თავისუფლების დაუოკებელი წყურვილით. აღბათ ასეთმა ლექსებმა ათქმევინა ცნობილ მწერალს თენგიზ გოგოლაძეს: „ვაჟა ეგრისელის ლექსებს უშრეტო წყაროს მარგალიტებს დავარქმევდი – ღრმააზროვანს, ფილოსოფიური წახნაგებითა და სიტყვაწყობის მუსიკალობით. ისარე პოეზიის ქვეყანავ საქართველოვ“ – „იქმენ ნათელი“!

მითოსის გაელვება

ვაჟა ეგრისელის შემოქმედებაში მხატვრულ სახეთა შესაქმნელად მეტად საინტერესოაა მოხმობილი მითოსი. პოეტს მითიური პერსონაჟები შემოჰყავს ლექსებში დახატული სურათის უფრო კოლორიტულად წარმოსახენად. მკითხველზე ძლიერ ესთეტიკურ ზეგავლენას ახდენს მითიურ პერსონაჟთა ხასიათების მხატვრულად გამოკვეთა, რაც ისტორიულ მოვლენათა თუ მოღვაწეთა რაობას თუ ვინაობას, მათი ხასიათის სრულყოფილ გახსნას ემსახურება.

მითოსიდან შემოსული პერსონაჟები ვაჟა ეგრისელის რელიგიურობასთან ერთად პოეტური ხილვის ამადლებულობაზე და სულიერ ინდივიდუალობაზე მიუთითებს. პოეტი ახერხებს ღვთაების ამ ორიგინალური მხატვრული სახის გამრავალფეროვნებას. პოეტს ღვთაება „ცისარტყელად“ ევლინება:

„მსურს შეგახსენო თავი ჩემი
უფალო ჩემო!
ჩემი ყოფნაა – სულ ერთი დღე
ფარფატი პეპლის,
და ჟამს მწუხრისას მუხლმოყრილი
ლოცვა მხევალთა,
და სული მომაქვს სადამოს მსხვერპლად,
შენს უსპეტაკეს საკურთხეველთან“.

ვკითხულობთ ვაჟა ეგრისელის ლექსებს და ჩვენს წინაშე გაიელვებენ მითიური პერსონაჟები, პოსეიდონი, გლავკე, მედეა, იაზონი, ამორძალები, ქიმერები, აფროდიტე და სხვ. ეს პერსონაჟები მკითხველის მესხიერებაში სამუდამოდ რჩებიან. უნებურად მასხენდება მითიური პერსონაჟის გლავკეს სახე, რომლის გამოჩენისას სოფლის შუკა და ორღობე პოეტმა საქორწილო ტანსაცმელში გამოწყობილ ტურფა ასულად მოგვაჩვენა. ვკითხულობთ ლექსს და გულისძარღვებამდე ვგრძნობთ სილამაზისა და სიცოცხლის სიკვდილთან ბრძოლის მთელ ისტორიას და წარმოიდგინეთ:

„ორღობეს ნეკნებს უღეწავს ქარი
და ჯვარზე აკრავს, ვითარცა გლავკეს“.

გლავკე ერთ-ერთი იყო იმ ორმოცდაათი ასულიდან, რომლებიც მეოდიტის ზღვის სანაპიროზე რომ ცხოვრობდნენ და მამის ბრძანებით საქმროები მოკლეს.

გლავკე და სხვა ამორძალები ვაჟა ეგრისელმა პონტოს ნაპირას მოიყვანა:

„პონტოს ნაპირას
ღეგენდების მზიან ბუდეში –

ჩემი კოლხეთი ზის
ისე, ვით
უცხო ფრინველი
და ჩეკს სიყვარულს
აღტაცებას
და მოკრძალებას.
ზოგჯერ,
ო, ზოგჯერ
ავბედითი ცეცხლ იაღებს,
და ცეცხლში მესმის
მე
გრძნეული ამორძალების
შუბთა შხუილი, ყიჟინა და
ფართა უღრიალი“.

პოეტს ჩაესმის ტროელების დამხმარე ამორძალების იარაღის უღარუნი, ლეგენდების მზიან ბუდეში მჯდომარე ფრინველის სახით წარმოგვიჩენს პოეტი კოლხეთს და რაოდენ ბედნიერია, რომ ამ ბუდეში იჩეკება სიყვარული, აღტაცება და მოკრძალება.

ვაჟა ეგრისელის პოეტურმა მუზამ ამაძონები პონტოს ნაპირზე დაინახა და ქართულ ლექსში შემოიყვანა. პოეტი სიხარულს ვერ მალავს, თითქოს თავგზაც დაებნა მათი ხილვისას:

„...და ვიღაც ქალი
სიყვარულით მკერდაწეული

მოაჭენებდა ზღვის ნაპირას
ულაყს უბელოს,
ვით ამორძალი –
წარსულიდან გამოქცეული“.

ამ კონტექსტში, ვფიქრობთ ბუნებრივი ჩანს ერთი საინტერესო მიგნება, კერძოდ ის, რომ პოეტმა ამორძალები წარსულიდან გამოაქცია და უბელო ულაყებზე შემჯდარი ჩვენს დღევანდელობაში შემოაჭენა. ამაყად შემიძლია ვთქვა, რომ ვაჟა ვერისეულმა ამორძალები ახალი კუთხით დაგვანახა და ძალუმაღ გვაგარძნობინა თავისი უნაპირო ფანტაზიის შესაძლებლობები.

უნებურად მახსენდება ერთი ფრაგმენტი, წარმოდგენილი მისი სულიერი ავტოპორტრეტიდან. შემოქმედებითი მადლითაა შემოსილი ღმერთის მიერ ადამიანის მიწისაგან შექმნის მითი ლექსში – „პოეტის ეპიტაფია“. ესაა ჭეშმარიტი ოსტატის ხელით გამოძერწილი ლირიკული ქმნილება:

„უფალმა ღმერთმა
მიწის ბელტისგან
გააკეთა სიცოცხლე ჩემი
და სიმღერები ჩამბერა სულად
და მიმატოვა.
მოვარდა ჟამი ძუ ვეფხვივით

მშიერ-მწყურვალი და წაიხემსა
დღეები ჩემი.
მაშინ უფალი განრისხდა
და იმავე ბელტისგან გააკეთა
სიკვდილი ჩემი“.

ამ ლექსში პოეტმა ხატოვნად წარმოაჩინა დრმა ვილოსოფიური თვალსაზრისი, რომ უამთა სრბოლამ პოეტის სიცოცხლის დღეები „წაიხემსა და უფალმა „იმავე მიწისგან გააკეთა“ სიკვდილი კაცისა. მარად წარმავალი, მაგრამ მარად იმედიაწია წუთისოფელი და დღეს ამ ამღვრეულ, აბობოქრებულ დროში პოეტად დარჩენა, წმინდა ადამიანური თვისებების გადარჩენა, გმირობაა. ბიბლიურმა მითმა ასეთი მხატვრული გადაწყვეტა კპოვა პოეტის კალმის მადლიანი ძალით.

ვაჟა ეგრისელის ლექსებსა და მითოსურ სურათებში ჩანს, რომ პოეტი ნათელმხილველია. რა მართებულად აღნიშნავს აკადემიკოსი რეზო ფაჩულია:

„დროის ათვლის გამოგონება ყველაზე დიდი გამოგონებაა ადამიანისა, დროის ათვლა, მოკვდაობის, საკუთარი არსებობის ხელოვნურად შემოზღუდვაა.

ვაჟა ეგრისელი ურიცხვ ვარსკვლავთა პოეტია, რომელიც დროის ათვლას არ ემორჩილება.

ეგრისელის პოეზიას, სამყაროსავით არც დასაწისი აქვს და არც დასასრული.

ვაჟა ეგრისელი პოეტი, სამყაროში თავისი საზომით არსებობს, მას ვარსკვლავთა სინათლის დამტვევი პეშვი აქვს: „ერთი ვარსკვლავი გაიფლავებს და ვით წყალობას ერთ პეშვ სინათლეს გამომიგზავნის“ – ამბობს პოეტი.

ციალა მუსხია

ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი,
პროფესორი, აფხაზეთის მეცნიერებათა
აკადემიის აკადემიკოსი.

*ნაწევები წიგნიდან – სასწაული და ფანტაზია
(ფიქრები ვაჟა ეგრისელის პოეზიაზე)*

გაგრძელება შემდეგ ტომში

* * *

ქარები ელვის გრძელი თითებით,
ქათქათა ღრუბლებს
არ აკემსებენ.

მთვარე აგია ვით აშრიალი*.
ცაში სინათლის ტყე რომ
შრიალებს,
ვარსკვლავები,
იმ ხეების არის ფესვები.

1969

* აშრიალი – მახე.

თოვლის კაცი

პატარა და შესაბრალო,
მიჰყეება კლდეთა ნაპრალებს,
ტანზე ზამთარი აცვია
ის მონადირეს არა ჰგავს,
უფრორე თოვლის კაცია.

1962

* * *

მეტეორები ჰგვანან პოეტებს,
არყოფნით ზეცის სივრძე,
სიგანე
და თავს იკლავენ,
ვარდებიან ძირს მეტიჩრობით.
დღეებს ვაბოლებ,
ვით პორტსიგარებს
და ღამეების ბოლში ვიხრჩობი.

2007

* * *

გადაწვეტილი ყოფილა ცაში,
აწ აღარ შეველის ვაი და
ვიში.
იქ გაწყდა ძაფი, სად იყო წვრილი.
შენს სიყვარულში,
შენს სიძულვილში,
მე ყველაფერში მიმიძღვის წვლილი.

1963

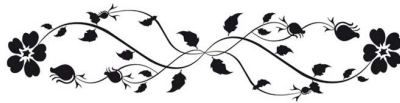
„მინოსური დამწერლობა“

დუმს კორინთო და დუმს კრეტა,
მიმოყრილი კუნძულები
ქვები გახლავთ დომინოსი,
რაზეც ოქროს წარწერაა –
პასიფაეს¹ და
მინოსის².

1966

1 პასიფაე – ჰელიოსის ასული, აიეტის –და, მეფას –
მამიდა.

2 მინოსი – კრეტის ლეგენდარული მეფე, პასიფაეს
მეუღლე.

* * *

მარადისობის ჯოხს დაყრდნობილი
მთვარეც,
თითქოს ცის მიაგავს
სტუმარს.
და ვარსკვლავები, როგორც წამებულთ
ნიშები,
სიმყუდროვეში დგანან და დუმან
და ამ დუმილით,
რადაც უბედურებას გვანიშნებენ.

1997

* * *

შეეცოდა...

და მწუხრისას,

ფერდაკარგულ დასაელის ცას

მთვარემ შუქი მიაფერდა.

მთა თეთრ ფერს რომ ასწავლიდა

მიწას,

გაიასფერდა.

1978

* * *

სიცოცხლე –
რისხვად თავსდატეხილი
ცხოვრება უღეთო და
წვალებული,
მოკვდავთ სისხლს და ცრემლს
კვლავ აშრობინებს,
წარსულში სძინავთ
მიცვალებულებს,
მომავალში კი ჯერარშობილებს.

2003

* * *

ღამით დახურულ ამ ცისქვეშეთში,
სიკვდილი არა,
სიცოცხლეა უფრო საშიში,
ცოდვა და მადლის დიდი სასწორით.
მიწაზე არა,
იგი ცაში ზის,
ვინც ყოველივეს ათანასწორებს.

2004

წუთისოფელი ასეა

ვითარც მოვედით,
ტირილით წავალთ და...
აღარ გვემახსოვრება,
შური და ზადები,
რა არის ცხოვრება?!
– სიკვდილისთვის მზადება.

2006

კორიბანტები

კოლხთა შორეული წარსულიდან,
რეა-კიბელეს
რომ მოყვებიან,
ცხრანი არიან,
მაგრამ ზოგჯერ ათდებიან,
უცხონი კი არა,
ლემნოსელი კაბირ-
კორიბანტებია.*

1986

* კორიბანტები – მცირე აზიის ავტოხონური ტომებისა და წინა ელინურ პერიოდში კრეტაზე მოსახლე პელასგების მატრიარქალური ღვთაების რეა-კიბელეს ქურუმებია.

ღრო და პოეტი

ოცნების ციდან ჩამოვარდნილი
სიტყვა ფეთქდება ბომბად
ატომის.

და მერე იწვის, ვით ნაგასაკი.
ის მოდგმა გახლავთ
სულ სხვა გვარ-ტომის,
ღრო ვერ კლავს პოეტს,
ჰკლავს ლექსები და
ჰკლავს ასაკი.

2008

* * *

წამლად,

ნასახი არაჩანს ღრუბლის,

ნიადად რომ ქრის –

ჩამავალი მზის ქარია,

სუფთა და ლაღი.

ცა – ვარსკვლავებით მოჩითული

ეზოა უფლის,

მთვარე – ჭიშკარია,

რომელსაც მიმწუხრისას

აღებს.

1989

* * *

(ვარიანტი)

ჩემი წიანპრების ოდაბადე* –
ანაკლია,
ფოთი და ყუღვეია,
და უამს ქარიშხლის,
ნაპირებს რომ აწყდებიან,
ზვირთები კი არა,
უძველეს კოლხთა სულებია.

1972

* ოდაბადე – (მეგრ.) დაბადების ადგილი.

* * *

ამბობენ:

მოსუცს არ უხარია,

სიკვდილმა ფეხზე რომ დაიკიდა.

და ქარი რომ ქრის,

სულ სხვა ქარია.

სადღაც არ ყოფნის ისმის არია

და ელოდება წერილს იქიდან.

2001

ევროპა, ლიბია, აზია

წუხს პეროდოტე –

გაეიგე გვიან:

თუმც აწი ამას რა აზრი აქვს,

რომ კონტინენტებს,

კოლხ ქალების სახელი

ჰქვია:

„ევროპა“,¹

„ლიბია“² და

„აზია“.

1989

¹ „ევროფა“ – ევროპა (ოროფა) (მეგრ.) – სიყვარული.

² კონტინენტ ლიბიას ათასწლეულების მერე, ეწოდა „აფრიკა.“

* * *

როცა ღელვის ბილიკებით
ჩავიარე მე ზღვისკარად,
ხმა მესმა ცის კამარიდან
მათი, ვინც იქ გაიპარა
და მზეს თვალი აარიდა.

1997

* * *

ცაში დანთებულ ვარსკვლავების
მაღალ კოცონზე,
თავი ათასჯერ უნდა
დაიწვა,
ლოდი რომ დარჩეს კლდეთა ნაშალი.
რა პატარაა ეს დედამიწა,
რომ ფენიქსივით ფრთები
გაშალო.

2001

* * *

თუ სიკვდილმა არ მიყელა,
არ დამადგა თავზე ადრე,
კიდევ ცოტა თუ მაცალა.
დავრგავ ცამდე აწვდილ ჭადრებს,
მღვრიე უამთა
ქარსაცავად.

1982

* * *

დასავლეთით ენგური და,
აღსავლით კი თერგი ხელობს,
და მოგესმის გედის მღერა.

კოლხეთია –
ეგრისელო!
შენი მზე და
ბედისწერა.

1967

* * *

შავეთიდან...

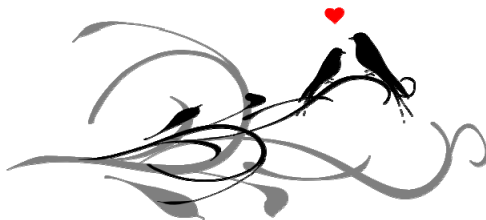
თუ ქვესკენლიდან –
მოდის და მოდის ზვირთთა
არმადა,

ხმა კი სამყაროს ურუნტელად უვლის

–

ეს ქარიშხალი კი არადა,
ზღვად დაღუპულთა
ბობოქრობს სული.

1979

* * *

ათასწერად მორთული
ვნახე მთელი სამყარო.
აწ სიკვდილი მიმეღის,
ვით რტო ამონაყარი –
ჩირთისა და
კიმეღის.

2008

* * *

კოლხთა სახელი ზეცას წვდებოდა
და არ ყოფილა
მტრისგან ძლეული.
გამარჯვებებს კი წარწერებად
კლდეებს კიდებდა.
მან ჩაუქროლა ათასწეულებს
და მოაღწია დღემდის
დიდებად.

1984

* * *

(ვარიანტი)

სიყვარულის მგალობელი,
მე გახლავართ ჩიტი
ლაჟო,
პოეზიის უდაბნოში –
მაღე უნდა ვირიჟრაჟო.

1954

* * *

ფეხდაფეხ სდევნიდნენ შავი
ღრუბლები,

მზე ჩავიდა და

უცებ შებინდა.

შიში არაფრის,

არავითარი.

მხოლოდ ვარსკვლავთა ქოხმასებიდან, –
სევდიანი ხმა ისმის კითარის.

2006

ზღვა გაბისუნებს

ჩახედე ზღვას თვალებში,
შეატყობ სისველეს,
(სსოვნის ბილიკებით
მწუხრისას მიმსველო).
ეს იმას ნიშნავს ზღვა გაგისუნებს
ათასი წლის მერე,
ვაჟა ეგრისელო!

2005

* * *

დაუმშვენებიათ ტაროებს უღვაშები,
აღარ ეპუებიან
დილის ნისლებს.
ქარები ხანდისხან იწივლებენ.
ყანაში,
სვრელის თხრილს გოგრა
მისდევს,
თავისი ყვითელგულა
წიწილებით.

1962

* * *

ვინც არ ყოფილა შეყვარებული,
თქვენ ნურას ეტყვიო
ტრფობის უმეცართ,
ნურცა აშკარად,
ნურცა ფარულად.
თუ სხვებმა გკითხონ, რა მოკლავო,
ჩემზე, უეცრად,
ჩუმად უთხარით –
სიყვარულმა!

1963

* * *

გამთენიისას აღმოხდება ცას მთვარე
გმინვად,

რადგან ვარსკვლავთა აწევს სიმძიმე.

სიცოცხლე თუა, –

მთვარეზე რომ კრთის და

ციმციმებს...

მთებს მიყრდნობია და ღამეს სძინავს,

რა ქნას საწყაღმა,

ერთი პირიც წყალიც

იძინებს.

1960

* * *

ვწუხვარ:

კოლხთა ისტორიის,
ვერ ვპოულობ სასრულს,
საწყისს,

და ეს აღარ ანადგვლებთ –
ფრიგიელს და

ქანაანელს.

ეჰ, ვინ იცის, ოქროს საწმისს,
გარდასული დროთა ქარი,
ახლა სად აქანავებს.

2005

ორხიდეები

არყოფნის ტყიდან მოსულებს,
ფერი ეღებათ მიტკლის,
ცას სღუმან ორხიდეები,
და მიმწუხრისას ღღეები –
მოარბენინებ –
სიკვდილს.

2004

მეცხრე საოცრებაა კოლხეთი

ძველი კოლხეთის სიყვარული –
შემყრია განუკურნებელ
სნეულებად,
ვითარც მოყვრისა და მოკეთის.
მზიანი ათასწლეულებით –
შორიდან ხელს მიქნევს
კოლხეთი.

1980

პოეზიის ყანა

წინ მიღევს წიგნი –
ცხოვრების,
ან ახალ ფურცელს
გადავშლი,
ანდა დავიწყებ თავიდან.
და...
პოეზიის ყანაში,
მოკვდები,
ან სვრელს გავიტან.

1959

* * *

ქარები კარებს კეტავენ,
შლიან ღრუბლები
მხარ-მკლავეებს.
მათი რა იყო ნეტავი?! –
ზღვა,
თოლიები მთელი დღე,
კივილით თავს რომ აკლავენ...

1971

* * *

მთვარე სახლიდან აღარ გამოდის,
ვითარცა ქალი განათხოვარი,
შემოსეული უცხო დარდებით.
ხარ პოეზიის მილიარდერი,
და სიყვარულის ხარ
მათხოვარი.

1972

* * *

უფლის მოშიშსა და მოსავს,
აწი რწმენად უნდა მენტო,
მომთვარული ყალბით
გხატო.
სიყვარულის ღმერთთა
ღმერთო,
მზით ნაჭკედო ხატის-ხატო.

1986

* * *

ორთაჭალით ქუხილის ხმამ
და დახურვამ დარაბების,
გაიელვა წამად ავის.
თითქოს ცეცხლი არაბებმა,
ისევ ისე წაუკიდეს –
მახათას და
მამადავითს.

1966

* * *

ზღვი სფსკერზე სძინავთ ათასწლეულებს -
დაუსრულებელ ომით
დადლილებს.

სანამ მიადწევს ცის ნაპირამდე,
დგამს ქარიშხალი ზვირთთა
ანწალებს.¹

და... პონტოს პირას, როგორც პირატი,²
წარსულის ქარი კვლავ
დაწანწალებს.

1962

¹ ანწალა (მეგრ.) - ზვინი

² პირატი - ზღვის ყაჩაღი, მეკობრე.

* * *

ბავშვივით ისევ განცვიფრებს,
მთებს რომ ნისლები
ფარავენ.
ზღვა რომ ასკდება ცის კიდეს.
მასთან „იმ“ სოფლის სიდიდე,
და „ამის“ სიპატარავე.

2007

* * *

უფლის ფროთოსან ანგელოზებს –
ჩიტებს ნულარ ესუმრებით,
მიმწუსრამდე გზებს უმზერენ,
და მერე კი ბელურები,
კბილს უღებენ
მზესუმზირებს.

1972

ფოთი (ფუთი)

სხვაც იყო...

მაგრამ შენა ხარ,

წარსულში მძინარ დიდ

კოლხეთს,

ვინც ღამეები უთია.

რადგანაც იგი სიცოცხლე,

შენი მზე,

შენი ფუთია.*

1964

* ფუთი – უძველესი კოლხური პანთეონის ქალღმერთი.

* * *

დროს სხვა ძალა აქვს ტიალი –
ორგულს გაგხდის
ერთგულს და,
დილას, სადამოდ შემოსავს.
და ზღვისკენ მავალ ენგურსაც,
მთებისკენ გაატრიალებს.

2001

კოლხები ეპეოსისა და აღდგომის
კუნძულებზე

მაშინ სხვა იყო,
მიღმა ასი ათასწლეულის,
სიცოცხლე ახლა უფრო მეტია,
თუმცა მაშინაც იცი?

პოეტო!

რომ კოლხი კოლხეთს ვერ დაეტია,
მაშინდელ სამყაროს მოედო.

1969

მუზეუმის ტაძარი

ჰელიოსის¹ ნათელს ჰფენდა –
კოლხურ მიწას ცა –
მზიანი
და რეკავდა სხვა ზარი.
სხვაგან არა,
აქ ფაზისთან –
იდგა თვითონ ფასიან²
და „მუზეუმის ტაძარი“.

1963

¹ჰელიოსი – მზის ღმერთი

² ფასიანე – ფაზისელი ღმერთქალი, რეა-კიბელეს
ერთ-ერთი ზედმეტი სახელი.

* * *

ზვირთების მთებზე სირბილით,
ქარებს მუხლები დაღლიათ,
თუმც ცას დეღვაში ახვევენ.
ზღვა მოვარეს უმზერს
ნაღვლიანს,
თავწაკრულს ღრუბლის ნახევით.

1961

აიეტის სასახლე

(ვარიანტი)

უხმოთ უფალი,
მიტომ მწვერვალებს,
მაღლა ეწევათ ძალა მთებური...
ცაზე ღრუბლების არ ჩანს ნასახი.
და... მირიადი ვარსკვლავებით
განათებული,
მთვარე კი არა,
აიეტის ბრწყინავს სასახლე.

1967

* * *

ვითარც ადრე,
მითაუამში,
ფაზისის და პონტოს პირას,
სიყვარულად დავინთები:
– წარსულიდან მომკვივიან
ლეკენდები და
მითები.

1968

* * *

საფეხურებად ცხრა ცა,
სულ მარმარილოდ თლილი,
გზა გიდევს შორზე,
შორი...

ფერი გედება ლილის,
როს გადაგიფრენს ჩრდილი,
ბარათაშვილის ყორნის.

2006

* * *

ათასწლეულების მერეც,
კოლხი,
კოლხობს,
კვლავ იგია.

ეჰ,
ღმერთკაცი მარტო
კოლხეთს?!
– მბრძანებლობდა
თესალიას და ფრიგიას.

1971

ოსემ სვანეთში

ჩემი სამშობლოს მთათა სიმაღლით
გაშტერებული და
მონუსხული,
კლდეზე ვკიდევარ დამფრთხალ
არჩვივით.

ცაო,

გამხადე კერძი უფსკრულის
და უკვდავებას გადამარჩინე.

2003

დიდგორი – 1122

ჩამოწოლილა ბინდი მომხდურთა...

მათი სიმრავლე

აღბათ იჯავრეს:

დიდგორის ველზე დამეს ათევენ

ქართველები და

პირს უსინჯავენ

ხმლებს,

ელვად კრთება მათი

ნათელი.

1996

* * *

მწუხრიდან –

განთიადამდე,

უნდები ცაში ხეტიალს

და გტანჯავს ფიქრი ამკლები:

ეს –

სიცოცხლეზე მეტია,

სიკვდილზე ცოტა ნაკლები.

2000

* * *

სულ წვილ-წვილი ვარსკვლავებით
ცას თვალები ვესება.

და შენც ღომკაცს

თითი გეწვის:

ერთი ციცქნა,

ერთი ბეწვა,

სულ პატარა ლექსებით.

1971

* * *

„პალესტინაში რუსთაველის სურათი
შეურაცხევს.“
(გაზეთებიდან)

აქ,
სვეტიცხოვლის რეკენ ზარები,
იქ –
უბეღლესი ჩვენი სინას მთის,
რომ კვლავ შური და
მტრობა მძვინვარებს...
მაინც სიცოცხლის მოდის მდინარე,
ადიდებული მზით და
სინათლით.

2007

* * *

ცა იღრუბლება ჩემი წუხილით –
გარდასულ დღეთა დამრჩა
ვალები,
შორს გაფრინდნენ და აწ აღარ
მოვლენ;
თოლიებივით,
თებერვალები,
თეთრად,
ცის მიღმა გადაითოვლნენ.

1962

* * *

აქვე არის აფხაზეთი,
ზღვა წინ მიდგას
გან-მუხურად.
და წარსულში სძინავთ მთავრებს.
ღამემ კარი მოიხურა,
ვარსკვლავები დარჩნენ გარეთ.

1987

* * *

ელვის პომადას წაისვამს ტუჩზე

ცა...

და ვარსკვლავებს

ჩაიღიმიღებს.

ზღვა კი ნაპირზე ამოსვლას

ცდილობს.

თმაგაწეწილი ხმა მოაქვს

ქარებს:

შვილოო!!!

შვილო...

1971

ია-იეზი თრიალეთის მთებში

მოდის და მოღელავს,
დიდულობს ალგეთი,
ეს ქედები კი რამ დაამუნჯა,
ადრე, ნისლის ყაბალახი რომ ხურებიათ.
თრიალეთის მთებში,
რომ ბოლავენ ლურჯად,
ია-იეზი,
იქნებ წმინდა ნინოს
ნაფეხურებია.

1960

* * *

სანთლებს ანთებდნენ მწუხრის
ლოცვები

მაცხოვრის ხატთან...

გაჭრა არჩივმა:

ღრუბლებს მთიებმა გზა გაუნათეს.

გაირღვა სივრცე,

გამოაჩინა,

ცამ მთვარის საყდრის თეთრი

გუმბათი.

1986

* * *

ცას არ აბრმავებს შუბთა ბრწყინვა
რამზეს მეორის
და ზღვას არ აკრთობს ხომალდები
მეფე პიროსის,
თეთრი აფრებით –
ღამის მთოველი.
მე ვდგავარ პონტოს სანაპიროზე
და შორეთიდან,
კოლხეთის დიდ წარსულს
მოველი.

1972

* * *

სიმყუდროვებში დამღვარ საყდართან,
უცვებ მოწყდება ზეცას
ვარსკვლავი,
ჯვარს გადაიწერს ბნელში მორჩილი.
ძალი გაჰყვება შარას წკავწკავით,
ფეხებშუა შიშის
კუდამორჩილი.

1959

XX საუკუნე

პონტოს სანაპიროზე,
უკვდავების ხისაგან
გამოჭერი არშინი.
ბუმბერაზთა მხედრობა ნახე და...
გაიოცე.
მაგრამ მათმა ყიუინამ,
წამით ვერ შეგაშინა,
ახლა მხრებზე იზომებ
საუკუნეს მეოცეს.

1999

* * *

ცაში ღრუბლები დადგეს ზვინებად
ქარებმა,

მერე სიერცე წაშალეს.
უზარმაზარ ლოდს ფეხი წამოკრა
არაგვმა და გზა-გზა მიივინება
და ყურებს იცობს
ჯვარი ლაშარის.

1976

* * *

ფრთაგაშლილი თოლიები –
მოქათქათე ჩანს აფრებად.
და იქვე კი ციცქნა ტალღას
ეცეობა რომ სურს გაფრენა,
მოვარის იქით,
ღამის გაღმა.

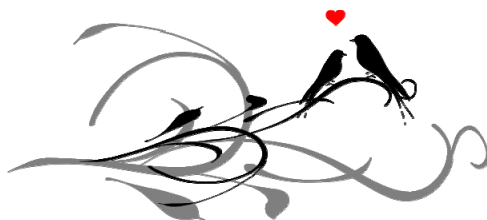
1963

თუშეთში

მთებთან კავკასიონის,
კიდიო-კიდე გაშლილი,
კოლხეთი მეზმანება...
და მინდა,
მე არა,
შენ აქო.
აღა-ზანი ზანების,
ომალო,
დიკლო და შენაქო.

1976

ოსვ ან მარე

ხუთიათასწლეულის იქით –
კოლხეთს და ქიმეთს¹
მეუფობდა ან მარე,²
და ახლა კი ზოგ-ზოგი:
წარსულში ასამარებს
ისტორიას კოლხეთის.

1971

¹ ქიმეთი – ძველი ვაკეობტე

² ან მარე – ცის კაცი (ძვ.წ.ად. 5185-5120)

ჩაღმიანი ტალღა

შორეული წარსულიდან,
მოჰყვებოდა კოლხეთისკენ
თათრის ამქარს.
და ის ტალღა ჩაღმიანი,
ზღვის ნაპირთან მოძუგძუგდა
როგორც ალა,
თქვა: „ალეიქუმ!“
და წამს გაქრა.

1963

* * *

ღამეულ გზით მიმავალი,
ადარა ჩანს განთიადი.
მიწას,
ზეცა ჩადრად ხურავს.
და დილამდე შუქი ასდის –
ვარსკვლავების ნაფეხურებს.

1965

* * *

ცის უვარსკვლავო ღამით მოსილი
და სატანური გზებით მავალი,
დაუფლებია სსონას
ავსული.

აღარც აწმყო ჩანს,
არც მომავალი
და... მე,
კოლხეთის ვცხოვრობ
წარსულით.

1972

* * *

შენც უკვდავებას ეპოტინები,
რადგანაც თავი მოგაქვს
მზის შვილად.
ღმერთმა ნუ ქნას და რაბე რომ
მოხდეს!!!
მაშინ შენსავით –
ასე ხშირ-ხშირად,
ვინდა აღუვლენს ღოცვას
ძველ კოლხეთს!

1981

✠

* * *

ელვის ფრჩხილებით სახეს,
იხოკს მწუხარე სივრცე,
ცას თვალები აქვს სველი.
და საღღაც,
ვიღაც კივის...
ღამეა ბნელზე-ბნელი
და სიკვდილივით ცივი.

1962

* * *

მოვა აპრილი და ია-იებს,
პარას ჭალაში
კვლავ დაარისებს.
ქარი ჩააქრობს მოციმციმე ღამის
ნათურებს,
მერე ჭიშკართან დამდგარ ალვის ხეს,
თეთრ ილიაში ხელს შეუყოფს
და უფათურებს.

1989

* * *

დასავლეთის ცას პონტო ეკქსინის
ხელში უჭირავს,
ვით ამანათი,
და რაქნას, სხვისთვის ვედარ იმეტებს.
კოლხეთს,
ვითარცა უამს აიეტის,
ისევ ის ბადრი მთვარე
დანათის.

1969

* * *

უზენაესის ღვთიურ სინათლით,
ცა ღამისაა,
რომ დაეღამდეს.
მეტეორები სიმყუდროვის კარებს
აღებენ.
ვარსკვლავები კი ღამაზ ღამეს
ქსოვენ დიღამდე,
ოქროს სხივების ყაისნაღებით.

1961

* * *

მარადის თანმდევი,
უნლო და თავსედი,
სიკვდილის შიშია,
უკან რომ გვახედებს.

2009

ქართლის გზაზე

ნაჯახით თაემოკვეთილი,
ან რა დევი,
ან რა ჭური,
ისე შვიდფრად გაბაწრული –
ურმებს მიაქვთ შემოდგომა,
ქართლ-კახური
და რაჭული.

1971

* * *

ისტორიის ველ-მინდვრები,
რემამ ათასწლეულების
გადათელეს,

გადაძოვეს...

მეც ამიტომ ვერ ვისვენებ
და ვუყივი: ჰალიდონებს,¹
დრილებს² და
ლემნისელებს.³

1979

¹²³ პრესტორიულ კოლხთა (ქართველთა)
მონათესავე ტომები.

* * *

სოფელს აღვიძებს ყეფა ძაღლების,
ჭიშკართან ვიღაც უხმობს
მასპინძელს:

უჩა,

ვო უჩა!

ოდნავ გასსნილი დარჩენია ღამეს
საკინძე

და ვით ამორძალს,

მთვარე,

მოჭრილ ძუძუდ მოუჩანს.

1959

* * *

უმღერიან კოლხურ ნანას,
ანგელოზებს ისევ
ღვიძავთ.

მზე –

კალთაში ღამეს უწევს.
და მთვარე კი, როგორც ძიძა,
მთიებს –
ოქროს აკვანს ურწევს.

1961

ცხე გოჯისა და შხეფის

კოლხთა ძეელი გადმონაშთი –
ღვას ზეცამდე აღმართული
ცხე გოჯისა და
შხეფის.

თავსაცავი,

და იმედი,

დიდი – აიეტი მეფის.

1969

ყოროფა

თქმულებებს და ლეგენდებს
მოსულს –
ძველ კოლხეთიდან,
კოლხეთში კვლავ უდგას ფესვი,
როგორც ღამაზ სიყვარულს –
ყოროფასი¹ და ზევსის.²

1998

¹ ყოროფა (მეგრ.) - სიყვარული – ვეროპა

გაიტაცა ზევსმა კუნძულ კრეტაზე („კოლიხითში“)

² ზევსი – უზენაესი ღვთაება

* * *

მოვარე ვარსკვლავებს ამშვიდებს
მზე კი გულს უღრნის
დარდივით.

ცა – ჩანს შორეულ წარსულად.
გზას მიყვებით გემით ნადირის,
სანამ სიკვდილი
დაგესუნავს.

2008

* * *

გახენის დღიდან არყოფნა –
დაგვივის მიკოტად
და წავად:
– ვინც აქ მოვიდა,
აქედან წავა.

2004

ხელები

ანგელოზების ხმები
 წკრიალა,
 ისევ მშობლიურ ცას
 ახელებენ.
და ქოსიდან გამოშვერილნი
 დედამიწისკენ,
 მნათნი კი არა,
წინაპართა არის ხელები.

2001

* * *

მთებს მიღმა,
ცოც სიმყუდროვეში,
ღრუბლებმა ფრთები თუ
გაშაღეს,
ცა იგრძნობს მნათობთა შერხევას.
ზღვამ იცის,
რომ მოვა გრიგალი აშარი
და გადაუმტვრევს ზვირთებს
ხერხემალს.

1996

ანტიქრისტე თბილისში

ღვთის სახლი სულ ღია რომ იყო,
ახლა მიმწუხრისას კეტავენ.
და უკვირს მრევლსა და
მნათესაც:

ურწმუნო,
და ქრისტეს ფეხების მკვნეტავი,
თბილისში ვინ ჩამოათესლა?!

1993

* * *

აქეთ კი არა,
ვისედები უკვე იქითაც
და ვეფერები დღეებს
დარჩენილს.
ღვთის სადიდებელს ვსვამ ბარძიმით,
ღოქით,
ჭიქითაც.
და ვითარც ღავითს,
ვიცი, გამჩენი,
ცოდვებს, ღოცვებში გამომიქვითავს.

2002

ხილვა: მეფეა

„აჲ მარიას“ –

აღვიძებდნენ მეზღვაურები

და კაპიტანი, როგორც

დაგვიპირდა:

ქარმა მწუხრისას გაშალა აფრა,

წამს ქალის სახით აღიმართა

ტაღდა ნაპირთან,

– მოვედი! –

თქვა და უცრად გაქრა.

1980

* * *

ასეა დასაბამიდან:

ცხოვრება ტკბილი არის

და კოლოც.*

და სანამ ზღვასთან მივა მთები,

ჩვენც ვივლით...

ვივლით...

და ბოლოს,

მაინც სიკვდილს კარს მივადგებით.

1998

* კოლო (მეგრ.) – მწარე.

* * *

ათასფრად ჰყვავის ზესთა სამყარო...
ღამის კედლები –
მარმარილო არის ნათალი
და ის ათასჯერ მე მაქვს ავლილი.
მთვარე ჰკიდია ცხენის ნალივით
ცას,
ავმა სულმა რომ არ
გათვალოს.

1968

წვიმა, მოხუცი, ბატონილი ქოლგა

რითმა რაა,

რას იზამს

ხან გაგნათლავს,

ხან ნახშირით გაგმურავს,

და ხანაც კი დიდ ფარაონს,

გაგახსენებს ხამურაბს.

ახლა წვიმს და...

რომ ახურავს მოხუცს ქოლგა,

როგორ მოჰგავს,

ფრთამოტეხილ ღამურას.

1962

* * *

შემოდგომის დღეებმა
პარას ღამაზ ჭალაში,
მზე და სუსხის ქვიტკირი
ერთურთს ჩააგვირისტეს.
და... ბავშვივით მისტირის –
ტირისკონი¹ –
ტირისკენს.²

1977

¹ ტირისკონი – ნომბერი

² ტირისდენი – დეკემბერი

* * *

სადღაც მოებს მიღმა დასალიერი,
ელვით ირღვევა და
იკემსება.
მეხი ღრუბლებში ისევ ახირდა.
მაგრამ უეცრად ცამ
გაიზმორა
და ვარსკვლავების ოქროს ნემსები,
კვლავ გადმოყარა ღამემ
ხახიდან.

2000

* * *

რაა წუთისოფელი,
შიში და
წანწალია,
აგორა* – მხეცების.
და ცხოვრება წამია –
შეუცნობლის –
შეცნობის.

2004

* აგორა (ბერძნ.) – მოედანი.

მარსკვლავიანი ღამე

ცეცხლისკლანჭება ელვა –

მიმინო,

შორს,

ღრუბლებს მიღმა ღუმს

დაგეშილი,

ღამე აბურავს გულს კაეშნებად,

და... ვარსკვლავებით სავსე

თეფშივით

ცა –

დედამიწას თავზე ეფშვნება.

1976

* * *

სუსტებს,
უპოვრებს,
გლახაკებს, ხისტებს,
მიპყრობილი აქვთ თვალები ცისკენ,
ლოცვა-ვედრებას
ცრემლები ერთვის...
და მათ მოწყალედ დასცქერით
ღმერთი,
სულის ცხონებას
ჰპირდება ქრისტე.

1961

ამბობს იბსენი

მოკვდავთა ფიქრი,
როგორც არავინ,
მე ავამაღლე მიწით –
ზეცამდე,
თუმც სიკვდილისგან, ამბობს იბსენი:*
ადამის მოღვმის დახსნა
ვეცადე,
მაგრამ ვერაფრით ვერ დავიხსენი.

1970

* ჰენრიკ იბსენი – ნორვეგიელი დრამატურგი (1828-1906)

პირველი

არც რომსა და არც ქაიროს,
მცხეთის გარდა,
სხვას არ ახსოვს,
კერპთა მსხვრევა ამდენი:
„ანინასი“,
„დანინასი“,
„არმაზის“ და „ზადენის“.

1965

* * *

მზის და სიცოცხლის მოიმედენი,
ღამის კარების თხოვენ
გაღებას –
გამჩენს და ხილვა უნდათ ედემის*
და აწყდებიან ნაპირს
ტალღებად
სული მითების
და ლეგენდების.

1969

* ედემი – იგულისხმება კოლხეთი.

60

აბა რა სამოცი,
ამ წლებს ნუღარ
იბევრებ,
კიდევ ამდენს უყელე
და თვალი დაუყენე,
სიკვდილსა და
სიბერეს.

2001

* * *

დღის ნათელი ხმობს ლაზარეს,
ღამე,
ოდით მზის მტერია.
ბნელში მთვარე დგას ეჭვივით.
და... კოლხეთის მისტერია* –
ცხრა ბეჭდით არს
დაბეჭდილი.

1971

* მისტერია (ბერძნ.) – საიდუმლოებანი.

* * *

ცხრაკუნჭულა რომ აღარ შეჭამოს,
ღევის ქალი,
ღევს ეაჯება.
ცოცხზე მჯდარი დედაბერი
სადღაც გაფრინდა
და ისმის ქართული ზღაპრიდან
ხარხარი ღეგების და
აღქაჯების.

1956

მ ა შ 06

მაშინ სულ სხვა ქარი ქროდა,
მეფეს მეფის სიბრძნე
ჰქონდა!
ჰქონდა სულ სხვა სითამამე.
თამარი რომ თამარობდა,
ისე ვერვინ ითამარებს.

1983

* * *

შხარა არა,
თეთნულდი,
მთებზე თოვლით დაწერილ,
თეთრ სიყვარულს მითვლიდა.
და მესმოდა კვიცილი
დალის,
კოლხურ მითიდან.

1963

რუსთაველი

რვაჯერ ასი მიინავლა,
ათასწლეულებიც გავა...
ის ისევ ხიდს ადგას ბეწვის.
პალესტინის გზაზე მავალს,
სამშობლო და გული ეწვის,
თავისთავში –
სიყვარულით გარდახვეწილს.

1978

* * *

შენს ნახვად მოფრინავს „უიუღლი“,
ერთ სულ და ერთ ხორცად
მიუღლე
და იღბალს ნუ დაემდურები,
რომ სადღაც დარჩელს თუ
ნარაზენს,
დაჩეჩქვილ და მტვრიან შარაზე,
ჩვენს წარსულს
მიაჭრიალებს ურემი.

1964

რეა კიბელე

(ვარიანტი)

შავი ზღვა რეა კიბელეა

შავით მოსილი,¹

ნეფტუნისგან² მიტოვებული,

ღელვით მაძღარი,

და ხან მშიერი.

კოლხეთის ნაპირს რომ აწყდებიან,

ტალღები არა,

არის მისი ნაშიერი.

1972

¹ რეა კიბელე – კოლხთა (პელაზგთა) დასაბამის- მიერი ღელა (ნანა).

² ნეფტუნი (პოსეიდონი) – ზღვის ღმერთი.

* * *

სიცოცხლისაგან იშვი
და რადგან პოეტი გქვია,
გსურს სიკვდილს იარაღი
აყარო.
და შენ, ვით აბრეშუმის ჭიამ,
თავზე შემოიქსოვე
სამყარო.

1999

* * *

ზეცის კუთხე-კუნჭულში,
კვლავ ვაგროვებ ელვებად,
მეხო-ტეხად,
ქუხილად,
რასაც ფიქრი ევლება –
ხილულსა და უხილავს.

1990

* * *

აღარასოდეს მითქვამს,

და აი,

ახლა ვეტყვი,

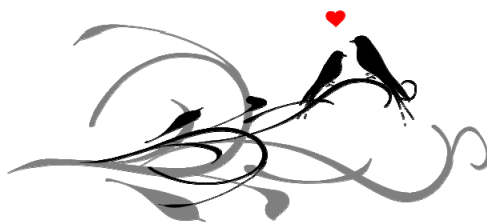
რომ მასში ვხედავ ხსნას.

დასაბამიდან ვეტრფი –

მის აღმატებულებას

ზღვას.

1964

* * *

რადგან უშიშარი ხარ,
ისე, ვითა უხორცო,
მიდი და შენებურად,
ერთადვე შეუბერე:
წუთისოფლის ჭირ-ვარამს,
სიკვდილსა და
სიბერეს.

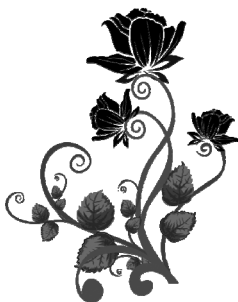
2006

* * *

პონტოს სანაპიროზე
ოდიტგანვე ბუდობდა
ლეგენდაც და ზღაპარიც,
რადგან იყო კოლხეთი –
მათი თავშესაფარი.
მაგრამ უამი თავხედი,
ისე, როგორც ზღვას ქარი,
რომ არსად წასულიყო
კაბის კალთას ახევედა.

1963

მ ა შ ა მ ! – ძ ე ვ ჰ ე ლ ი ო ს ო ს

მზედ და ურიცხვ ვარსკვლავად –
კოლხეთის ცას მიშლილო...
ბინადარო ენგურის,
ფაზისის და ნილოსის.

ვაჟავ!

პონტოს ზღვის შვილო,

ვაჟავ!

ძევ – ჰელიოსის.

1963

* * *

შურით და მტრობით სავსე
მიღეთში,
ნუ დაგაღონებს ეს
სიმარტოვე –
წუთისოფელთან მოეშვი დავას.
შენ, აქ არავინ აღარ
დაგტოვებს,
ვინც მოგიყვანა,
წავიყვანს თავად.

2007

* * *

(ვარიანტი)

აბჯრად ასხია ტანზე გოდება,

პირი ცრემლებით აქვს

დაბანილი.

და ნაფეხურებს ტოვებს ლოდებად.

მგლის ბილიკით და

მგლურ ნაბიჯებით

მოდის...

წუთი-წუთ გვიახლოვდება.

2004

* * *

ისე, ვით მეოცეში,
ჩარგულამ და ჩისურამ,
ოცდამეერთეში კი,
ხობისწყალი მიხურავს.

2008

* * *

ჯერ ყოფნა თავზე მევლება,
არყოფნის არ ვარ მიმხრობი,
თუმც ცრუობს
ჩემი ამინდი.
არ ვიცი, რატომ მიხმობენ
ბალები სემირამიდის.

2001

ანაკლიაში

შეიღწაგერილი ანა რკიანს*
და აღვიძებს
ანაკლიას –
დედო-ზართა ხმა და რეკა.
და საშველად წარსულიდან,
კვლავ მოუხმობს
მაცის –
ეკა.

1960

* რკიანს (მეგრ.) – კვიის.

* * *

მარადისობის მისდევ ღინებას,
შენი სახელი მნათობების
წიგნში სწერია,
და წუთისოფლის დარღებისთვის
ნულარ მოცდები.
ჟამთა ურჩხული, ვით თეთრ მხედარს
ვერ მოგერია,
თავშესაფარი ხარ საოცრების.

2001

* * *

მთებს გადაუფრენს ხმა მიკიოტის,
სიზმარში უცებ დაფრთხება
არჩვი.

ენგურს გაჰყვება მთვარე და „ლილე“.
ცა ქალწულივით გადმოდგება
და გამოაჩენს,
წითლად შეღებილ ვარსკვლავთა
ფრჩხილებს.

1972

ფუსტი

ბობოქრობს და აღარ ცხრება
პოეზიის ქარიშხალი,
შენ კი უღონო და
სუსტი,
პონტოს პირას ისევ უცდი,
როდის გადმოგხედავს
ფუსტი.*

1963

* ფუსტი (სვან.) – ღმერთი.

ჩემი ხმა

სიტყვას, ვით დროშას,
მიღეთში გავშლი,
კარგო,
მერე რა!
ჩემი ხმა სხვაში.
არასოდეს არ აგერევა.

2007

* * *

ზღვის გზას ღრუბლები კეტავენ...
როცა წვიმა და ქარია,
მიწას მზე აღარ დახარის
ხან ტირის,
და ხან ხარხარებს
ცა და...
ვიცოდე ნეტავი,
რა წყინს და, რა უხარია!

1986

მაპრის¹ – მაპრონ² – მაპრალუბი³

ათასწლეულების მტვრიან გზებით,
იქიდან –

აქეთ რომ მოდიოდნენ,
ჩემს კოლხს წინაპრებს რა ეწიათ?!
იქნებ უფსკრულებში დაქანდნენ!
ან იქნებ სიკვდილი დაეწიათ,
და ვედარ მოაღწიეს აქამდე!

1962

¹²³ პრეისტორიული კოლხური ტომები

* * *

ზამთარია თოვს და ცივა...

მე,

რაგვიდან თავდაღწეულს
ვგავარ ბადრეს და ნიბლიას.

რავექნა ჩემო,

სიყვარულმა,
თავგზა სულ რომ ამიბნია.

1972

* * *

ღამის წყვილადში არის დაფლული,
სინათლის ღვინით სავსე
მზეჭური.

იკლაკნის მთვარე –

კუდი დრაკონის.

ცა, წინაპართა ჩემთა ნაქონი,

ჩანს ვარსკვლავების

ჩრჩილით შეჭმული.

1964

* * *

შორიდან გველამაზება,
გუახლოვდებით რაც უფრო,
ცხოვრება გვეონია იდილია.*
არა,
თურმე ეს საწუთრო,
სიკვდილ-სიცოცხლის
ჭიდილია.

2003

* იდილია (ბერძნ.) უშფოთველი ყოფნა.

* * *

თეთრი მტრედების ფრთებით
მოფრენილ

თავისუფლებას რომ

მიესალმნენ:

იყო პეტეფი,

იყო იბსენი,

მათ შორის იდგა ვიღაც მესამე,

რომლისგან თავი ვერ დავისხენი,

მაგრამ ვერაფრით ვეღარ

ვისხენებ.

2004

ზევსის ხმა

ხელში ჩანგი გიჭირავს –
მზეზე უძვირფასესი,
ღამეებმა მთიები
ჩუმაღ შემოგისიეს,
და... ცამ პოეტს ცისიერს,
დაგანათლა ხმა ზევსის.

1966

* * *

სადღაც ღუმილში...

ათასეულ წელთა გადაღმა,
მზით შემოსილი ცხოვრობს
კოლხეთი,

რომელსაც ჩვენსკენ უნდა მოხედვა,
მაგრამ...

მის სახელს ადევს ყადაღა!!!

1967

* * *

თვალ-მარგალიტით არის პირთამდე
აღსავესე ზეცის ლურჯი
სასახლე.
დამეს თვალებს სჭრის ბრწყინვა
ოქროთა
და იფანტება ბნელში ელდებად.
და მილიარდი წელი გრძელდება –
მზისა და მთვარის ტკბილი
ცოლ-ქმრობა.

1977

* * *

ლეგენდებით და მითებით
სამყაროს გზებზე გასული,
ჩემია,
და მე მეკუთვნის:
კოლხეთი – დიდი წარსულით,
მიწით,
ზღვითა და „ეფუთით“*.

1962

* ეფუთი – უძველეს კოლხთა საღვთო წიგნი.

* * *

ეს დღეები ძველსას არ ჰგავს,
ვგრძნობ ფერსა და
გემოს.

ძლივს გიპოვნე,
ვერ დაგკარგავ,
სიყვარულო ჩემო!

1971

* * *

თვლემამორეულ გოჯის ციხიდან,
დიდ წინაპართა ცაში ასულ
სულებს გაეძახი
და ზე – სამყაროს თვალეში ვივლებ.
მერე ფაზისის პირას ვასახლებ –
შორ წარსულიდან აყრილ
მითებს და ნათელხილვებს.

1978

შენი მზე ამოვა

ცას მომწყდარ მეტეორივით

უეცრად,

მზე ზღვაში ჩავარდა.

მაისის საღამოა.

მე ვიცი, ბევრის მზე ჩავა – და,

შენი კი ამოვა.

1981

* * *

ხმა წარსულიდან აღარ იღევა:

აქეთ – ქასკები,¹

იქით – დრილები²

და უფრო შორით ტირენ,³ კელტები.⁴

ყოვლის საწყისი არის კოლხეთი

და რადგან დღემდე

კოლხად მოხვედი,

უფლის სახლამდე აისვეტები.

1968

¹²³ კოლხთა (ქართველთა) შორეული წინაპრები

⁴ კელტები – ინდოევროპული ტომები (პირველი ათასწლეული ჩვენს ერამდე)

* * *

ქარიშხლიანი უამთასვლა –
დედამიწას ვერ დაუმტვრევს
კავკასიონის ხერხემალს,
თოვლ-ყინვით, ვერც აბრუნდებით.
მაგრამ ჩვენ წავალთ
ერთხელაც
და უკან ვერ დაგბრუნდებით.

2005

მეცხრე

(ვარიანტი)

შაშვივით შენი გალობა,
შეშურდებოდათ მერცხლებს.
და რომ წვეოდი სიძღვრით
ცას,
მერვეს არა,
მეცხრეს,
მიტომ გიბოძა ბუნებამ
ბევრი ოქრო და ვერცხლი.

1994

* * *

ვისაც კოლხეთის ზარავთ ხსენება,
ჩამოივლიან ჩემს წინ
ხელებაწეულები,
რადგან ჩემია მინაწერი კლდეზე
ღურსმულით.
რადგან უშქარი ასწლეულებით –
კოლხეთის წარსულს
ვარ მიღღურსმული.

1971

* * *

დედამიწელთა ლოცვა-ვედრებას,
ცა – ვარსკვლავებად
კვლავ იმეორებს...

ღღესა და ღამეს –
ზღვის ბინადარ ამ ძველ
ტიტანებს

სძულთ ერთმანეთი...

გაურბიან ერთიმეორეს,
რადგან ერთმანეთს ვეღარ
იტანენ.

1969

* * *

მძვინვარე ზღვა კი ღელვას
არ იშლის
და მზით ნაქსოვი ერთი კუნძული,
თავთან კვლავ უღევს,
ვით ყურბალიში.
ცა ვარსკვლავებით ჩამოხუნძლული
ფეხის ხმას უსმენს ზღვიდან
ქარიშხლის.

1978

უცარი შეხვედრა

არაეინ მყავდა ამბის მთხრობელი,
აღარ მეგონა თუკი
გნახავდი
და იყო მწარე და მათრობელა,
როგორც არაყი ორჯერ ნახადი –
დარდი,
რომელიც ჩუმად დამქონდა
და მტკივან გულში
რომ ვინახავდი.

2001

ცაა – კოლხეთის წარსული

ჩემი ღამაში ქვეყანა –
არ ენახებოდათ ავსულებს,
არც მათ თვალებდით
ახლობლებს.

ცაა – კოლხეთის წარსული,
სად ჰელიოსის ნაგრამი –
ვარსკვლავები რომ სახლობენ.

1961

* * *

ცაშია თურმე გადაწვეტილი:
ჩვენთვის იწვიმებს,
ჩვენში ითოვებს,
მაგრამ ამაზე ნუ ჩაფიქრდები,
დრო სასტიკია:
დაგვათითოებს,
მაგრამ იქ მაინც
სამუდამოდ ერთად ვიქნებით.

2003

* * *

ელვის მოვერცხლილი გასაღებით
მეხმა გააღო ზესკნელის კარი,
რომელიც ალბათ ქაჯებს
ებარათ.

ობოლ ბიჭივით გამოჩნდა მთვარე,
თითქოს და დევებს ის
ზღაპრიდან გამოეპარა.

1962

ზღვა და ქარი

სიცივის და შიშის მეგრელი,
ვით მეკობრე დათარეშობს
არავინ ჩანს ახლო-მახლო.

ცად აღმართავს
ზვირთთა კოშკებს,
ზღვაა ქართა სამოსახლო.

1989

* * *

ცელს იქნევედა თუ
ეჭირა წაღლი,
ფეხზე ეკიდა გზები და დაღლა.
ათას დარჯაკში მას ბედი ცდიდა,
მერე აუყვა მთას –
გაიმაღლა...
ახლა ვარსკვლავად დაგვეურებს
ციდან.

2001

* * *

აღარ არის საშუკელი,
პირჯვარიც რომ იწერო,
ბედისწერა კარს იცდის.

ღღე –
ყოველი კაცისთვის,
არის საბედისწერო.

2002

* * *

წარსულიდან თუ პონტოს ქვეყნიდან,
მოულოდნელად მოვარდნილმა
ცივმა ქარებმა,
ჩამოსსნეს ღამის კარ-ფანჯრები
და დარაბები
და ამოთხარეს მთვარე ფესვიან,
მერე ღრუბლები ცას შეესია,
ვითარცა თბილისს ურდო არაბების.

1978

ვარსკვლავიანი ღამე

მოქათქათე ეს ღრუბლები –
ცას უჩანს ღვთის
თმა-წვერივით.
და ეს ღამე, ვითა წიგნი
ანგელოზთა,
ვარსკვლავების ასოებით –
უფლისაა დაწერილი.

1968

* * *

შენ იხსრიკები სამზე მეტი
ათასწლეულის

იქით,

ფაზისის პირას ანანთებ,
ჯერაც ჩაუმქრალ ცეცხლის
დადარში.

„კოლხურ ფსალმუნებს“ როცა გადაშლი,
წამსვე მედეას გრძნეულება
შემოგანათებს.

1962

* * *

მოვარდისფრო ვარსკვლავები

ცად ეყარა,

ვით ნახერხი.

ნაპირთან კი ერთმა ტალღამ

ჩაიმუხლა

და ხმელეთზე,

ამოსვლა ვერ მოახერხა.

2007

* * *

აქა-იქ შავი ბოლავს ღრუბელი
და ზეცა მოჰგავს ნატყორცნს
ყუმბარას,
მთიები ბნელში გადაილანდნენ.
ღამე დაიდებს მთვარის
ყურთბალიშს
და დაიძინებს მშვიდად დიღამდე.

1978

* * *

ღედის ნაჩუქარ ცხვირსახოცში
გამოხვეული,
ყველგან,

ყოველთვის თან დამქონდა
სინდის-ნამუსი,

ვითარც ტეტეას,

ვითარც გაგრიას.

ვიყავი ათის თუ ოცდაათის,

ღდეს ვარ სამოცის,

მაგრამ ის არსად და არასდროს
დამიკარგია.

2001

* * *

ვერ ისვენებენ
მშფოთვარე ზღვები,
თუმც მდინარეებს კვლავ
იხხირავენ,
მკერდზე ქარიშხლის ადევთ ურდული
და ცა დასცქერით დაკაწრული
ელვის ფრჩხილებით,
პირმოკუმული და გასუდრული.

1969

ფსკუნჯი

მიგაფრენს და...

ცაც ლურჯია,

გესმის კილვა და

ხორხოცი.

პოეზია – ფასკუნჯია,

სულს ასმევ და...

საკუთარი კვებავ ხორციით.

1998

* * *

ვაჟას დაჭრილმა არწივმა
ყორნებთან,
ეჰ, დიდხანს იომა,
ჟამმა ვერ უშველა მჭვირვალმა.
შენც ისე,
ვით გალაკტიონი,
ღვინოში ახრჩობდი ჭირ-ვარამს.

2005

როგორც იულა

ვიციტ,

რომ უკან ვერ დავბრუნდებით,
ვით მზე,

დასავლით მივალთ ჯიუტად,
ამაყები და ცათა სწორები.

ბოლოს სიკვდილი, როგორც იულა
მოვა და...

ჩუმად გვეამბორება.

2001

* * *

კაცის ყოფნა არის თურმე,
პაწაწინა ნისლის ფთილა,
ვითარცა შენ,
ვფიქრობ მეცა:
მთვარე – ღამეს
და მზე – დილას,
ხორცი – მიწას,
სული ზეცას.

2001

ლაშარობა – 1979

დღეებმა ფშავ-ხევსურეთს
და ვინ იცის, დიდმა ვაჟამ,
იქნებ გვერდით მოვისვას.

მიხვალ მთაში...

შეწვენას სთხოვ –
ლაშარსა და
ლომისას.

1979

* * *

ასე ჩვევიათ მეფეებს:

პირს გაუხსნიან იარას

ჩუმად,

ადრე თუ გვიან.

და კეთილ ქვეშევრდომებს კი,

ორგულობისთვის კი არა,

ერთგულებისთვის სჯიან.

2003

ღღეგბი

წარსულით ხმა მოდის,
დედა რომ გიმღერის –
„ნანინას“ და „სისა ტურას“.
ეს ესმის ხორგას და ნატანებს.
ღღეგბი, ვით სურამის ციხეში
ზურაბს,
შენც პოეზიის კედლებში გატანენ.

2007

* * *

მზე ჩავიდა და
დედამიწაზე,
უცებ გაიდგა მწუსრმა
ფესვივით,
გულისფანცქალით მოსული ნისლი.
და მერე გამთენიის ცამ,
სინათლის ქლიბით
პირალესილი,
ამოაქარქაშა ვარსკვლავი იხნის.

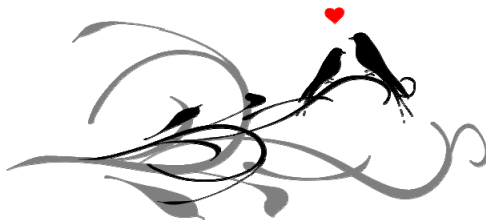
1978

* * *

დასავლეთისკენ მიმავალი,
ცხოვრება მოჭრიალე
ურემია,
მზე და მთვარე კი ბორბლებია.
შენი პოეზია ციდან მონარნარებს,
რადგან ღვთის ხელი
ურევია.

2004

სპილოთა სასაფლაო

მთა –

შუბლშეკვრით იმზირება,
ცა ტირის და აღარ ცაობს.

ზვირთები კი კისრისტეხით
კვლავ მისდევენ ქარს და ქაოსს.
მიმოყრილი ქაფის ძვლებით
ზღვა ჰგავს სპილოთ
სასაფლაოს.

1976

* * *

წარსულში მძინარ ათასწლეულებს,
შორიდან ისევ ელაციცები,
ახლოს მისვლას კი
ვეღარ უბედავ.

ყოფნა,

არყოფნით ისევ იცვლება,
შენ კი კოლხეთის სიყვარული
დაგყვა ქუდბედად.

1998

* * *

მიწით –

ცამდე ეს სამყარო,
უკვდავების წყაროდ შესვი,
თუმცა უამი ისევ მკაცრობს.
გსურს, ისე ვით, ქორს წიწილი,
დავიწყებას ერთი ლექსი,
სცადო,
იქნებ გამოსტაცო.

2005

მეცხრე

კოლხეთის წარსულის ბუდეში –
ლექსები ჩეკე და
ამერცხლე.

არ იზამ მოკვდე და...
შეგრცხვეს მკედარს,
რადგანაც რიგით ხარ მეცხრე,
შეაღებ მეცხრე ცის
მეცხრე კარს.

1964

* * *

ვითარც ზღვას ქარიშხალი,
მე სიყვარული შემშლის,
ელვად კანკალებს ნერვი,
ერის სული დუღს ჩემში,
მიტომ მერევა
ვერვინ.

2004

* * *

ღღე,

სელენეს¹ და სირინგას²
დაეძებ ლერწმის ღეროთი,
ღამე კი დრობ
პანებთან.³

და კვლავ აღვიძებ სამყაროს,
სფეროებსა და
პლანეტას.

1964

¹ სელენე (ბერძნ.) – მთვარე, ჰიპერიონის ქალიშვილი, ჰელიოსის და, მთვარის ღმერთქალი.

² სირინგა – ფურია

³ პანი (ბერძნ.) – ტყეების და ჭალების არკადიელი ღვთაება.

* * *

„ფრთები, ფრთები გვინდა...“
გალაკტიონი.

უსაზღვროა ცა და სივრცე,
ელვის დიბად ნაფენი,
და შენ,
ჩემო,
მაღლა მზერა,
წამით აღარ გბეზრდება.
და ყოველდღე გრძნობ
საფრენად –
დიდი ფრთები გეზრდება.

1958

* * *

მოსუცი მთვარე წელში მოხრილი,
ცის ბილიკს მისდევს,
როგორც მთამსვლელი.
დგანან დრუბლები, ვითა ჯინები.*
მზე –
აღმოსავლეთს ევლს ებჯინება,
ვით ღამის სული ამოსასვლელი.

1976

* ჯინი – ბედელი, სასიბინდე, ნალია.

ღვთის სახლი

ცას კრამიტი – ვარსკვლავების,
ერთობ უნდა ავეუარო
და მზეს რაში ვუჭენო,
ვინაიდან ზე-სამყარო,
ღვთის სახლია უჭერო.

1968

* * *

გაშფოთებს ცის სიგრძე –
სიგანე
და სიპატარავეს გმინავ.
დედაო მიწავ,
შენ ხარ პელიგანი,*
როცა სიცოცხლე გვტოვებს,
შენ გუღს იფიტრავ
და გვიჩენ ბინას.

1998

* პელიგანი – ჩიტი, რომელიც საკვების უქონლობის
უამს, თავის გულ-ღვიძლით კვებავს ბარტყებს.

* * *

მზემ რომ პირი დაიბანა
და მერე რომ ცისარტყელის
პირსახოცზე შეიმშრალა,
ვიცი,
მიტომ დაიწუნე.
აი, ახლა დამდება და,
ცა გიმზადებს ფერად-ფერად,
ვარსკვლავების ყვავილწუნულებს.

1968

* * *

შენმა მზემ და სიცოცხლემ –
საქართველოს ხვალისთვის,
თუ ტყუილად იომა,
სიკვდილს ნუღარ დაუცდი,
თავი უნდა მოიკლა,
როგორც გალაკტიონმა.

2005

* * *

აიეტის კოლხეთია –
ჩემი მზე და საესავი,
ყოფნა ამის გამო მიჯობს.
რავექნა ჩემო!
ჩემი თავი,
სიკვდილს უნდა გამოვგლიჯო.

2007

* * *

ხალხს ქარიშხლად მოველინენ,
თავი ღმერთად დაიგულეს,
ახლაც წყველა მოსავთ:
ნერონსა¹ და კალიგულას²
და ბალთაზარ კოსას.³

1979

¹²³ რომის იმპერატორები.

ოსეზ ადამი და ევა

წინაპრთა სამოსახლოს –
ედგა მთვარის დიადემა
და კოლხეთში,
ზღვასთან ახლოს,
კოლხებს: ადამსა და ევას,
ღმერთმა დაატოვებინა
ის სამოთხე და ედემი.

2001

ქუდი მოუხადეთ პოეტს

ვითარცა ვარსკვლავი ისნის,
ის ერთადერთია და ტოლები
ექებეთ,
თუ სადმე ჰპოვეთ!
და როცა შეგხვდებათ,
ბატონებო!
ქუდი მოუხადეთ პოეტს.

1992

* * *

ღრუბლები მთებს ამოეფარნენ,
წვიმდა და ცამ გადაიკარა
და ქვიშით ვარსკვლავებს
ცა – ფერავს.

მე და ჩემი ბიჭები* ზღვისკარად
ვსხედვართ და მივირთმევთ
„საფერავს“.

1989

* ბიჭები – იგულისხმებიან პოეტის ვაჟიშვილები –
ზურაბი და დანი.

* * *

ეს კანონია წერამწერალის:
უნდა წახვიდე,
რადგან მოხვედი,
როცა ჩამოჰკრავს სიკვდილს მიზრაფი.
შენ სამოთხისკენ
აღარ იხწრაფვი,
მაგრამ არ გინდა არც ჯოჯოხეთი.

2002

* * *

გადაკარგულან სადღაც მთიები
და ზეცას შავი ღრუბლები
ფარავს,
არა ჩანს მთვარე მგოსანთ ნაკები.
ღამე –
დილისკენ მიიკვლევს
წკვარამს –
ციცინათელების ჭრაქებით.

1960

* * *

ერთპირს წყალიც კი იძინებს,
ხმა არ ისმის მიტომ ლეთეს.*
მთვარე არის აგერ რომ ზის.
რომ მიფრინავს დასავლეთით,
თეთრი ღრუბლის ქულაა თუ
ანგელოზი.

1986

* ლეთე (ბერძ.) – მიწისქვეშა სამყაროს მდინარე.

* * *

პოეტები პოეზიას –
სიბრძნის ტარზე ართავენ,
მიტომ აღარ ეკარება
ბინდი.
პოეტის გზა – არის მუდამ მართალი,
პოეტის გზა მუდამ
რომში მიდის.

2003

* * *

მესთამტეხ ხმაში გიდგას ქუხილი
და ელვის ძაფით
შენ ხარ ნაქსოვი.

ბრმაა ქვეყანა, –

ადრეც გითხარი.

ცოცხალი ქვეყნად არვის ახსოვხარ,

მკვდარს კი უთუოდ

მოგიკითხავენ.

2007

* * *

ოქროს მატყლიან ვარსკვლავთა ფარას,
მილაღავს მოვარე,
ვით სარქალი
და ელვის შოლტის ხმა ისმის.
შენ,
ჩემო!
არც ღვინო,
არც ქალი,
მხოლოდ-და სიკვდილი გიხსნის.

2001

მარსიასი

მოსილი გზა ეკალ-ბარდებით,

ეცადე

შენ თვითონ გაკვალო.

გჯეროდეს, ასე ჯობს,

ასეა!

ნულარ გამოიწვევ შეჯიბრში

აპოლონს¹,

თორემ ტყავს გაგადრობს,

ვითარცა მარსიასს.²

1992

1 აპოლონი (ბერძნ.) – ოლიმპიური რელიგიის ერთ-ერთი უდიდესი წარმომადგენელი.

2 მარსიას (ბერძ.) – მდინარე მარსიასის ღვთაება.

* * *

სამოცდაათის მისდევ აღმართებს,
მოშვებული გაქვს დარდი
წვერივით.
გაცქერი ბეცად აღთას და
ბალთას.
და წუთებისთვის ხელგაშვერილი,
მათხოვარივით დგახარ
ღვთის კართან.

2001

ერიდა

შენ,

შენა ხარ!

და მიტომაც

რკინის მკვნეტავი შენი სიტყვა.

არავის მოერიდა,

წელზე შურის მახვილს

ორტყამს,

არ გშორდება ერიდა.*

1969

* ერიდა (ბერძ.) – განხეთქილების დმერთქალი.

* * *

ქრისტეს ჯვარცმა და ხატება
ახსოვს თვითმხილველ
„ასისტავს“.

და უფრო ადრე კი
ხეთას და ერგეტას,
რომ იყო კოლხეთში –
ფასისტან:
„ქაღდეა“, – „სოფელი მეგრელთა“.

1966

მაჟა-ფშაველას პრემია – 2008

ბედნიერი წელი დადგა

შენთვის,

რადგან სხვა წლებს არ ჰგავს.

და გსურს მიზნად დაისახო:

კიდევ ერთხელ რომ ეწვიო,

ვაჟას ჩარგალს,

შატისს, ფხოვს და ბარისახოს.

2008

* * *

ათასწლეულთა იქიდან ისმის
შეყვარებულთა გულების რეკვა
ვისის,

რამინის,
ლეილ-მაჯნუნის.

სულ სხვანაირი,
და სულ სხვა რჯული,
კვდება ყოველი,
სიყვარული არ კვდება ქვეყნად.

2000

* * *

მითიდან მოსულ შენს კოლხეთს,
პონტოს ზღვის დელვა
აკმარე,
აფრებით გვერდებშებერილს.
სამყაროს შეაღე ცხრა კარი,
სხვათაგან
შეუღებელი.

1993

ხილვა: ჰელეს დაღუპვა

ოცდაათოხმეტი საუკუნეა,
რაც ზღვა ლეგენდის
თეთრ პერანგს იქსოვს
და ძველკოლხური ისმის მოტივი.
იხრჩობა ჰელე!¹
ვერ შველის ფრიქსოს
და გული დელავს
ჰელესპონტივით.

1979

¹ ჰელე (ბერძნ.) – ათამანტისა და სეფელეს ქალიშვილი, ფრიქსის და, (ზღვა რომელშიც ჰელე დაიხრჩო, ელესპონტი ეწოდა. (შავი ზღვა).

* * *

წარსულში წევს ბახტრიონი,
არ ჩანს ონისე და
ლელა.

მთვარისა და მზის სასწორით
ცა,

ცოდვა – ბრალს
აღარ წონის.

და ვხედავ მთებს უდარდელად –
მხარეთქობზე წამოწოლილთ.

1972

* * *

ა, ის ერთი ათასში,
თითქოს შენსას
მოჰგავს სწორს.
გელის ზეცის თაღები.
და ხმლის ხელში აღება
ნუ ქნას!
მტერმა მოგასწორს.

2001

ღამე სვანეთში

ცად ვარსკვლავები „დავლურს“
უვლიან,
ღამე ღრეობას ჯერ
აღარ მორჩა,
ჭრიალებს მთვარის ვეება კარი.
თეთნულდი –
ღვეის კოშკივით მოჩანს
და თოვლის შუქი გამოკრთის გარეთ.

1998

* * *

სიმყუდროვეში ძინავთ სივრცეებს,
მთიები ყვითელ თვალებს
ახელენ.

ღამე ელვის ძაფს ღრუბლებზე
ართავს.

მოულოდნელად –
ცა ჩაახველებს
და გაისწორებს მთვარის თეთრ
ბაფთას.

1986

* * *

ის პოეტია და ამბობს ირონიით,
თვითონ აპოლონი მშველის,
მე ვარ ჯორჯ-გორდონ
ბაირონი,
ის კი პოეტი,
პერსი – ბუში – შელი.

1978

* * *

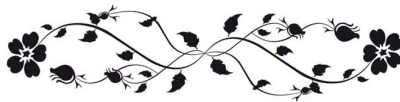
ზღვისკარად დღისგან მიტოვებულმა,
მწუსრმა,

სიჩუმეს გაულო კარი,
როცა ვარსკვლავთა ესმა კაკუნი.
და ცას დაუსვა ბეჭედი
მთვარის

ღამემ და

ხელი მოაწერა ელვამ გაკრულად.

1965

* * *

ჯერ ცამეტისა არ იყო,
პირზე სიკვდილი ეკერა,
არყოფნის ნისლით შებურვილს.
და ახალ გაჭრილ საფლავთან,
რომ დაფარვატებს
პეპელა,
სულია მიცვალებულის.

1967

* * *

აღბატროსივით ფრთების შრიალით
ვითარც გუშინ,
ამ საღამოსაც,
აღარ ელოდა ქარის მოფრენას
ზღვა და
ხმელეთზე უნდა ამოსვლა,
მიტომ ნაპირთან კვლავ
იფოფრება.

1995

* * *

თუ მიწა,
ზეცის არის მშობელი,
მაშინ მთიები –
ჩვენი და-ძმა და
მისხლი არი.
ანგელოზების ხმა ისმოდა მთვარის
არფიდან.
მზე,
მერე გვიან,
არწივივით თვალსისხლიანი,
აღმოსავლეთით ცას შეაფრინდა.

1996

* * *

კოლხია და ამიტომაც,
მზით და ოჯალეშით საესეს,
თუკი მოჰკრა თვალი კოკებს,
ვერ უშველის ორფევის¹ და,
ვერც ღმერთქალი
ქალკიოპე².

1971

¹ ორფევის (ბერძ.) – მითიური მომღერალი

² ქალკიოპე (ბერძ.) – ეპიკური პოეზიის მუზა, ორფევისს დედა.

* * *

ქუხილმა როცა ცის მინდორი
გადაირბინა
მაშინვე ღამემ მესხ მიანდო –
გარღვევა ღრუბლების ნაკერთა.
უეცრად განათდა წყველიადი,
ეს ელვა კი არა,
ცა შეკრთა.

მდინარეები და გზები

აღბათ არსაიდან მოსული,
ზღვისკარად ასე რომ
ვაინჩრობს,
დამხვერჩვალთა სული,
თუ ქარია?!

მდინარეები, თავი რომ დაიხრჩონ
ზღვაში...

მაგრამ ეს გზები,
სად მიიქარიან!

1994

უმოღობა სოფელში

მზე დაცქეროდა კორდიდან,
მინდურებს შეყროდათ
გვინი.*

ხელში ეჭირათ ორთითა:
ძოკოს, ძუკუს და
დრიმის,
და დგამდნენ – პირამიდებად
ზვინებს ჩალის
და თივის.

1964

* გვინი (ავადმყოფობა) – სიყვითლე, ზაფრა, დანდალუკი.

* * *

პარას ჭალაში გლესკაცები,
მთელი დღე პურის ყანას
მკიდნენ.

ტკიოდათ მაჯა,
მკლავი და მხარი
გამთენიისას სოფლის ბოლოს
აბლაუღდა ხარი,
– გარდაიცვალა ვიღაცა კიდევ.

1971

* * *

სიცოცხლე თურმე არის წყვილიაღი,
სადაც სინათლედ გაკრთება
სსოვნა
და მერე ღამედ მიიმლოვრება.
აი, ამქვეყნად კაცის
ცხოვრება,
არის ძიება, –
არაფრის პოვნის.

2004

* * *

თვით ზესკნელიც კი არ არსებობს
მიწის გარეშე
და ისევ იქ დგას მთვარის კათედრა.
გამთენიისას ცა ვარსკვლავებმა
სინათლის ეტლით გადითარემეს
და გაეშურნენ –
მზის შესახვედრად.

1981

* * *

ნაპირთან პატარა ტაღლები
ცეკვავენ,
ფოთლები ელიან მიწვევას,
მაგრამ ქარები
ითრევენ წელს,
ზღვა ისე ქანაობს
და ისე ირწვევა,
თითქოს ჰამაკში წევს.

1967

პრჳანისი – 1794

ხრხოლაუდა სისხლის სუნი,
არა მურის და
კესის,
არც შტახსის და ამბრის.
და ქარის გარდა არვინ,
იყო წამდეგი ამბის.

1972

* * *

აყვავებული ტოტი აპრილის
მიაქვს გაზაფხულს
პარას ჭალაში,
სადაც სიმინდის ლურჯი ყანებია.
ხობისწყლის პირას სხედან
ალები,
რომლებიც კოლხეთს ეთაყვანებიან.

1993

ევროპა, აზია

აიეტის კოლხეთი –
მზის ჩასვლის და
ამოსვლის
უამს, ო, რა ღამაზია.
შენის ოქროს სამოსი
ევროპას¹ და
აზიას².

1964

¹ ევროპა (სემიტ.) – „სადამო“, „მზის ჩასვლა“.

² აზია (სემიტ.) – „დილა“, „მზის ამოსვლა“.

აჰა, კაცი!

ძოწეულით შემოსილი „აჰა, კაცი!“

და...

ღრუბლები რამ არია?!

– ალბათ ქრისტე ჯვარზე აცვეს!!!

და გადმოდის

სული წმიდა –

იუდეას...

სამარიას.

1983

* * *

ო, საქართველო,
ასწლეულებად
ჩამოშლილი წლები –
ნაწვიმი,
გშვენის ისე, ვით ცისატყელას
ოქროს ყაწიმი.

1989

* * *

ღამე ღრუბლებს მიაბოლებს...
რაც მზის ცეცხლით
ვერ დაიწვა,
წვრილ-ვარსკვლავნი,
ვით თუთუნის ყრია ნამწვი.
ცა კი არა,
დედამიწა,
მთვარის ღამაზ აკვანს არწევს.

1974

* * *

ოქროს საწმისს ჰგავს საქართველო,
იაზონმა ჩვენ რომ
მოგვტაცა.
კოლხეთს კი პონტოს უჭირავს თასი,
ასე მგონია:
კიდევ ცოტაც და,
მოაღვება მედეა ფასის.

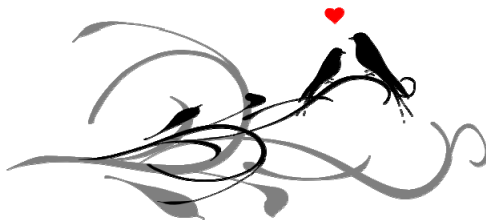
1974

* * *

ადამის მოღვმა დარღმა და
გზა სიარულმა დალია.
სანამდის ამ სოფლად
დახვალ,
სიცოცხლე,
სიკვდილის ვალია,
უნდა დაუბრუნოთ
რა ღღეს და რა ხვალ.

2004

* * *

ამჟვენად ერთმა,
ეს იცის ღმერთმა:
წარსულში მღვარი მოღმა
და ჯიში
ცალ-ცალკე არა, ორივე ერთად,
როგორც სიბერე და
როგორც
შიში,
ეორნისფერ თმებს ვით
ღებავენ თეთრად.

1998

შიქრი „კირბეზე“¹

არა მარტო პლატონმა²,
სხეებმაც „კირბეზე“ ფიქრებით
ღამეები ათენეს,
თვალებიც დაიოსეს.
იგი ახსოვთ: ათენელს³,
კრატინეს⁴ და
ქოსელს⁵.

1985

1 კირბეზი – ქვის სვეტებზე ამოკვეთილი ნაწერები

2 პლატონი – (IV ს. ძვ.წ.)

3 ათენელი აპოლოდორე – (III ს. ძვ.წ.)

4 კრატინე – (V ს. ჩვ.წ.)

5 ქოსელი თეოპიმე (III ს. ჩვ.წ.)

* * *

არც წვიმაა,
არც ქარია,
და ღრუბლები რამ არია?!
დახუნძლული ვარსკვლავების
ყვავილებით –
ო, ეს მთვარე –
ნეტავ ვისი სამარეა?!

1986

* * *

ვინაც არ იცის ცხოვრების –
ნაღდი ფასი და
ყადრი,
ვითარც დარის და ავღრის.
და ის მოიმკის ნაყოფს
მაინც,
გვიან თუ ადრე.

1997

* * *

მიეფარა ზამთრის ბაღებს
მზე და მაინც
სიშიშველე კი,
ვერ იქნა და ვერ დაფარა.
ზე – ამოდის ზღვა და
ტალღას,
იხდის, როგორც სარაფანას.

1972

* * *

შორეული წარსულიდან,
ვითარც წინათ,
ახლაც მესმის,
ტკბილ-კოლხური საუბარი.
და ჰეფესტოს¹ რას უბარებს –
ამირანზე
მწერალი ზევსი².

1963

¹ ჰეფესტო – ცეცხლისა და სამკუდლოს ღმერთი.

(პერასა და ზევსის ვაჟი)

² ზევსი – უზენაესი ღვთაება.

სოფელში

სივრცეა შორი...

და სიშორიდან –

დასტრიალებს

წიწილებს ქორი,

რომლებიც ფეტვის მარცვლებივით

მიმოფანტულან.

1960

* * *

ღღის ნათელი ხმობს ჰელიოსს,
ღამე,
ოდით მზის მტერია.
ბნელში მთვარე დგას ეჭვივით
და... კოლხეთის
მისტერია* –
ცხრა ბეჭდით არის დაბეჭდილი.

1974

* მისტერია (ბერძნ.) საიდუმლოებანი.

სარჩევი

წინასიტყვაობის მაგიერ..... 5

*** (ქარები ელვის გრძელი თითებით).....25

თოვლის კაცი.....26

*** (მეტეორები ჰგვანან პოეტებს).....27

*** (გადაწყვეტილი ყოფილა ცაში).....28

„მინოსური დამწერლობა“.....29

*** (მარადისობის ჯოხს დაყრდნობილი)30

*** (შეეცოდა...).....31

*** (სიცოცხლე...).....32

*** (დამით დახურულ ამ ცისქვეშეთში).33

წუთისოფელი ასეა.....34

კორიბანტები.....35

ღრო და პოეტი.....36

*** (წამლად ნასახი არაჩანს ღრუბლის)37

*** (ჩემი წინაპრების ოდაბადე).....38

*** (ამბობენ...).....39

ევროპა, ლიბია, აზია.....40

*** (როცა ღელვის ბილიკებით).....41

*** (ცაში დანთებულ ვარსკვლავების)....42

*** (თუ სიკვდილმა არ მიყელა).....43

*** (დასავლეთით ენგური და...).....44

*** (შავეთიდან).....45

*** (ათასფრად მორთული).....46

*** (კოლხთა სახელი ზეცას წედებოდა)47

*** (სიყვარულის მგალობელი).....	48
*** (ფეხდაფეხ სდევდნენ შავი ღრუბლები)	49
ზღვა გაგისხენებს.....	50
*** (დაუმშვენებიათ ტაროებს უღვაშები)	51
*** (ვინც არ ყოფილა შეყვარებული)	52
*** (გამთენისას აღმოხდება ცას მთვარე გმინვად)	53
*** (ეწუხვარ...).....	54
ორხიდეები	55
მეცხრე საოცრებაა კოლხეთი.....	56
პოეზიის ყანა.....	57
*** (ქარები კარებს კეტავენ)	58
*** (მთვარე სახლიდან აღარ გამოდის) ..	59
*** (უფლის მოშიშს და მოსავს).....	60
*** (ორთაჭალით ქუხილის ხმამ)	61
*** (ზღვისფსკერზე სძინავთ ათასწლეულებს).....	62
*** (ბავშვივით ისევ განცვიფრებს).....	63
*** (უფლის ფრთოსან ანგელოზებს).....	64
ფოთი (ფუთი).....	65
*** (დროს სხვა ძალა აქვს ტიალი).....	66
კოლხები ეგეოსის და აღდგომის კუნძულებზე.....	67

მუზების ტაძარი	68
*** (ზვირთების მთებზე სირბილით).....	69
აიეტის სასახლე.....	70
*** (ვითარცა ადრე, მითაჟამში).....	71
*** (საფეხურებად ცხრა ცა...).....	72
*** (ათასწლეულების მერეც).....	73
ისევ სვანეთში.....	74
დიდგორი-1122.....	75
*** (მწუხრიდან-განთიადამდე).....	76
*** (სულ წვრილ-წვრილი ვარსკვლავებით).....	77
*** (აქ სვეტიცხოვლის რეკენ ზარები)....	78
*** (ცა იღრუბლება ჩემი წუხილით).....	79
*** (აქვე არის აფხაზეთი).....	80
მოწამეთა	81
*** (ელვის პომადას წაისვამს ტუჩზე).....	82
ია-იები თრიალეთის მთებში	83
*** (სანთლებს ანთებდნენ მწუხრის ლოცვები).....	84
*** (ცას არ აბრმავებს...)	85
*** (სიმყუდროვეში დამდგარ საყდართან).....	86
XX საუკუნე	87
*** (ცაში ღრუბლები დადგეს ზვინებად...)	88
*** (ფრთაგაშლული თოლიები).....	89

თუშეთში.....	90
ისევ ან მარე.....	91
ჩალშიანი ტალღები.....	92
*** (დამეუღლ გზით მიმავალი).....	93
*** (ცის უვარსკვლავო ღამით მოსილი).....	94
*** (შენც უკვდავებას ეპოტინები).....	95
*** (ელვის ფრჩხილებით...).....	96
*** (მოვა აპრილი და ია-იებს).....	97
*** (დასავლეთის ცას პონტო ევქსინის).....	98
*** (უზენაესის ღვთიურ სინათლით).....	99
*** (მარადის თანმდევი).....	100
ქართლის გზაზე.....	101
*** (ისტორიის ველ-მინდვრები).....	102
*** (სოფელს აღვიძებს ყეფა ძაღლების).....	103
*** (უმღერიან კოლხურ ნანას).....	104
ციხე გოჯისა და შხეფის.....	105
ყოროფა.....	106
*** (მთვარე ვარსკვლავებს ამშვიდებს).....	107
*** (გაჩენის დღიდან არყოფნა).....	108
ხელები.....	109
*** (მთებს მიღმა...).....	110
ანტიქრისტე თბილისში.....	111
*** (აქეთ კი არა...).....	112
ხილვა: მედვა.....	113
*** (ასეა დასაბამიდან).....	114

*** (ათასწრად ჰყვავის ზესთა სამყარო)..	115
წვიმა, მოხუცი, გატეხილი ქოლგა.....	116
*** (შემოდგომის დღეებმა).....	117
*** (სადღაც მთებს მიღმა დასალიერი)...	118
*** (რაა წუთისოფელი).....	119
ვარსკვლავიანი ღამე.....	120
*** (სუსტებს, უპოვერბს).....	121
ამბობს იბსენი.....	122
კერპები.....	123
*** (მზის და სიცოცხლის მოიმედენი)....	124
60.....	125
*** (დღის ნათელი ხმობს ღაზარს).....	126
*** (ცხრაკუნჭულა რომ აღარ შეჭამოს)...	127
მაშინ.....	128
*** (შხარა არა, თეთნულდი).....	129
რუსთაველი.....	130
*** (შენს ნახვად მოფრინავს).....	131
რეა კიბელე.....	132
*** (სიცოცხლისგან იშვი).....	133
*** (ზეცის კუთხე-კუნჭულში).....	134
*** (აღარასოდეს მითქვამს).....	135
*** (რადგან უშიშარი ხარ).....	136
*** (პონტოს სანაპიროზე).....	137
ვაჟავ! – ძვე ჰელიოსის.....	138
*** (შურით და მტრობით სავსე მიღეთში) 139	

*** (აბჯრად ასხია ტანზე გოდება).....	140
*** (ისე, ვით მეოცეში).....	141
*** (ჯერ ყოფნა თავზე მეველება).....	142
ანაკლიაში	143
*** (მარადისობის მისდევ დინებას).....	144
*** (მთებს გადაუფრინეს).....	145
ფუსტი.....	146
ჩემი ხმა.....	147
*** (ზღვის გზას ღრუბლები კეტავენ).....	148
მაკრის-მაკრონ-მაკრელები.....	149
*** (ზამთარია თოვს და ცივა).....	150
*** (ღამის წყვედიადში არის დაფლული) ..	151
შორიდან გველამაზება	152
*** (თეთრი მტრედებით მოფრენილ).....	153
ზევის ხმა.....	154
*** (სადღაც დუმილში).....	155
*** (თვალ-მარგალიტით არის პირთამდე).	156
*** (ლეგენდებით და მითებით).....	157
*** (ეს დღეები ძველსა არ ჰგავს).....	158
*** (თვლემამორეულ გოჯის ციხიდან)....	159
შენი მზე ამოვა	160
*** (ხმა წარსულიდან აღარ იღევა).....	161
*** (ქარიშხლიანი უამთასვლა)	162
მეცხრე.....	163
*** (ვისაც კოლხეთის ზარავთ ხსენება).	164

*** (დედამიწელთა ლოცვა-ვედრებას).....	165
*** (მძინვარე ზღვა კი დელვას არ იშლის).....	166
უეცარი შეხვედრა.....	167
ცაა - კოლხეთის წარსული.....	168
*** (ცაშია თურმე გადაწყვეტილი).....	169
*** (ელვის მოვერცხლილი გასადებით) ..	170
ზღვა და ქარი.....	171
*** (ცელს იქნევდა თუ ეჭირა წადლი)....	172
*** (ადარ არის საშველი).....	173
*** (წარსულიდან თუ პონტოს ქეყნიდან).....	174
ვარსკვლავიანი ღამე.....	175
*** (შენ იხსრიკები...).....	176
*** (მოვარდისფრო ვარსკვლავები).....	177
*** (აქა-იქ შავი ბოლავს ღრუბელი).....	178
*** (დელის ნაჩუქარ ცხვირსახოცში...).....	179
*** (ვერ იხვენებენ...).....	180
ფასკუნჯი.....	181
*** (ვაჟას დაჭრილმა არწივმა).....	182
როგორც იუდა.....	183
*** (კაცის ყოფნა არის თურმე).....	184
ღაშარობა-1979.....	185
*** (ასე ჩვევიათ მეფეებს).....	186
დღეები.....	187

*** (მზე ჩავიდა და...)	188
*** (დასავლეთისკენ მიმავალი)	189
სპილოთა სასაფლაო	190
*** (წარსულში მძინარ ათასწლეულებს)	191
*** (მიწით ცამდე ეს სამყარო)	192
მეცხრე	193
*** (ვითარც ზღვას ქარიშხალი)	194
*** (დღე)	195
*** (უსაზღვროა ცა და სივრცე)	196
*** (მოხუცი მთვარე წელში მოხრილი)	197
ღვთის სახლი	198
*** (გაშფოთებს ცის სივრძე, სიგანე)	199
*** (მზემ რომ პირი დაიბანა)	200
*** (შენმა მზემ და სიცოცხელემ)	201
*** (აიეტის კოლხეთი)	202
*** (ხალხს ქარიშხლად მოეველინენ)	203
ისევ ადამი და ევა	204
ქუდი მოუხადეთ პოეტს	205
*** (ღრუბლები მთებს ამოეფარნენ)	206
*** (ეს კანონია წერამწერალის)	207
*** (გადაკარგულან სადღაც მთიები)	208
*** (ერთპირ წყალიც კი იძინებს)	209
*** (პოეტები პოეზიას)	210
*** (მესთამტეხ ხმაში გიდვას ქუხილი)	211
*** (ოქროს მატყლიან ვარსკვლავთა	

ფარას).....	212
მარსიპსი.....	213
*** (სამოცდაათის მისდევ აღმართებს.....)	214
ერიდა.....	215
*** (ქრისტეს ჯვარცმა და ხატება).....	216
ვაჟა-ფშაველას პრემია-2008.....	217
*** (მოსულს დამიდან თუ არსაიდან).....	218
*** (ათასწლეულთა იქიდან ისმის).....	219
*** (მითიდან მოსულ შენს კოლხეთს).....	220
ხილვა: ჰელეს დაღუპვა.....	221
*** (წარსულში წევს ბახტრიონი).....	222
*** (ა, ის ერთი ათასში).....	223
ღამე სვანეთში.....	224
*** (სიმყუდროვეში ძინავთ სივრცეებს).....	225
*** (ის პოეტია...).....	226
ზღვისკარად დღისგან მიტოვებულმა.....	227
*** (ჯერ ცამეტისა არ იყო).....	228
*** (აღბატროსივით ფრთების შრიალით).....	229
*** (თუ მიწა, ზეცის არის მშობელი).....	230
*** (კოლხია და ამიტომაც).....	231
*** (ქუხილმა როცა ცის მინდორი).....	232
მდინარეები და გზები.....	233
შემოდგომა სოფელში.....	234
*** (პარას ჭალაში გლეხკაცები).....	235
*** (სიცოცხლე არის თურმე წყვილიადი).....	236

*** (თვით ზესკნელიც კი არ არსებობს)...	237
*** (ნაპირთან პატარა ტალღები ცეკვავენ).	238
კრწანისი-1794.....	239
*** (აყვავებული ტოტი აპრილის)	240
ევროპა, აზია.....	241
აჰა, კაცი.....	242
*** (ო, საქართველო...).....	243
*** (ღამე ღრუბლებს მიაბოლებს)	244
*** (ოქროს საწმისს ჰგავს საქართველო).	245
*** (ადამიანის მოდგმა...).....	246
*** (ამქვეყნად ერთმა).....	247
ფიქრი „კირბებზე“	248
*** (არც წვიმაა, არც ქარია)	249
*** (ვინაც არ იცის ცხოვრების).....	250
*** (მიეფარა ზამთრის ბაღებს).....	251
*** (შორეული წარსულიდან).....	252
სოფელში.....	253
*** (დღის ნათელი ხმობს ჰელიოსს).....	254

ვაჟა ეგრისელი

კოლხური ფსალმუნები

100 ტომად
ტომი 18

VAZHA EGRISELI
“KOLKHURI PHSALMUNEBI”
ONE HUNDRED VOLUME
VOLUM 18

გამომცემლობის

რედაქტორი

– ზვიად გვალია

მხატვარი

– სპარტაკ ცინცაძე

მხატვრული რედაქტორი

– ირაკლი უშვერიძე

ტექნიკური რედაქტორი

– ნანა ღუმბაძე

კორექტორი

– ნანა გეჭაძე

კომპიუტერული

უზრუნველყოფა

– ნანა და დათო ყანდაშვილები

გამომცემელი – დანი დოლბაია

ფასი 20 ლარი

თბილისი
2020

გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 0186, ა. ჯორჯიძის ქუჩის №4. ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversal@gmail.com